ШУ КЕЧА-КУНДУЗДА ҲАММАМИЗНИНГ ЎРНИМИЗ ПАХТАЗОРДА!

Орзу-умид қилган кунларимиз яқин. Улкан „оқ олтин“ хирмонимизнинг чўққилари кўринмоқда. Маррага эртароқ етиш учун суръатни сира бўшаштирмайлик. Ҳамма пахта учун ҳал қилувчи курашга!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 212 (2503). | 27 октябрь, якшанба, 1963 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МАШИНАЛАРДА—ЯРИМ МИЛЛИОН ТОННА

Ўзбекистон механизаторлари яна бир муҳим маррани эгалладилар: далалардан республика пахтачилиги тарихида мисли кўрилмаган миқдорда — ярим миллион тоннадан кўпроқ пахта тердилар. Машиналарда 675 минг тонна «оқ олтин» териш юзасидан олинган юксак социалистик мажбуриятни бажариш йўлида масофанинг тўртдан уч қисми босиб ўтилди.

Ҳаво ўзгариб турганига қарамасдан механизаторлар иш суръатини сусайтирмаётирлар. Ҳозир ҳар куни далаларда топшириқнинг 1,6 проценти миқдорида пахта терилмоқда. Кейинги вақтларда Самарқанд ва Хоразм областларининг механизаторлари бундан ҳам ошириб пахта термоқдалар.

Республикада биринчи ўринда кетаётган Сирдарё областининг механизаторлари давлат омборларига пландан ташқари кўпгина пахта етказиб бердилар. Бу ерда етиштирилган ҳосилнинг ярми машиналарда териб олинди. Андижон областидаги «ХВС-1,2» машиналарининг икки юз штурмани ўз топшириғини муваффақиятли бажариб, «оқ олтин» теримида ёрдам кўрсатиш учун Самарқанд областига жўнаб кетди.

Теримда техникадан унумли фойдаланиш учун курашда илғорларнинг кўпгина янги номлари пайдо бўлди. Андижонлик механизатор Мамажон Дадажонов уч юз йигирма тонна, Сурхондарёлик механик-ҳайдовчи Шоймардон Қудратов 235 тонна пахта терди. «Совой» совхозининг механизаторлари Воҳид Жўраев ва Ғулом Ғафуров терган пахта 150 тоннадан ошиб кетди. «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг механик-ҳайдовчилари Ридван Чки ва Энвер Алиев, шунингдек Мирзачўлдаги Герман Титов номли совхоз механизаторлари Акмал Хуррамов ва Қувондиқ Абдураззоқовлар ҳам шунча миқдорда пахта териб бердилар.

Машинада терилган пахтанинг ҳаммасини механизаторлар қабул пунктларига қоп-қанорсиз ташиб бердилар. (ЎзТАГ).

ХИРМОНГА барака

26

ОКТЯБРГАЧА

Областимизда пахта тайёрлашнинг бориши

Планга нисбатан процент ҳисобида: 1-устун — бошқармалар, иккинчиси — кунлик ўсиш, учинчиси — мавсум бошидан, тўртинчиси — машина териминнинг бир кунлиги, бешинчиси — машина теримининг жами, олтинчиси — қоп-қанорсиз ташиш

ОҚҚЎРҒОН	1,27	103,31	1,69	130,35	134,1
Юқори Чирчиқ	1,33	91,63	2,10	64,63	102,9
Ўрта Чирчиқ	1,28	86,72	0,19	76,17	112,2
Янгийўл	1,43	80,02	1,71	74,16	106,4
Бўка	1,75	78,04	2,37	79,65	102,6
Калинин	1,76	74,90	—	54,86	95,5
Бекобод	1,58	71,16	1,08	65,75	91,0
Область бўйича	1,48	83,79	1,43	85,20	108,3

ЯНА 1000 ТОННА ПАХТА ТОПШИРАМИЗ

Совхозимиз камқувват, қолоқ хўжаликлардан ҳисобланарди. Ўтган йили ҳам, ундан аввалги йиллари ҳам пахта тайёрлаш планини бажараолмай эл олдида хижолатда қолганмиз.

Бу йил ана шу доғни ювиш, хўжаликнинг қаддини ростлаш мақсадида эрта баҳорданоқ астойдил ишга киришдик.

Ерларимиз асосан ўтлоқ, тўқай, шўр ер бўлган. Бу хол йиллар бўйи совхозда ҳосилдорликни оширишга ҳалақит бериб келди. Биз бу тўсиқни енгиш чорасини изладик. Қиш бўйи 1000 гектар ерга яхоб бердик. Баҳорда бегона ўтнинг томирини теришга киришдик. 860 тонна илдиз қўлда териб олинди. Бундан ташқари 1500 гектар майдонни экишдан олдин суғордик.

Бугунги кунда ана шу ҳаракатимизнинг натижасини кўриб турибсиз. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг IX пленуми очилиш куни бошқармамизда биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш йиллик планимизни муваффақиятли бажарганимиз ҳақида ғалаба рапорти бердик. 2245 гектар пахта майдонидан 4061 тонна «оқ олтин» топширдик. Гектаридан 18,1 центнердан, ўтган йилгидан 3 центнердан зиёд пахта териб олинди. Ҳосилнинг 45 проценти яъни 1765 тонна пахта «зангори кема»ларда терилди.

Эрназар Донниёров, Ғаффор Субонов ўртоқлар бошқараётган бўлим ишчилари эса гектаридан 20—21 центнердан, А. Валиев, А. Зарипов, И. Кийиков, М. Аҳмедов, М. Нуров, С. Қуролбоев, Б. Ҳамдамов сингари илғор бригадаларимиз эса гектаридан 23—25 центнердан «оқ олтин» топширишди.

Н. Валиев, Н. Ботиров, Ҳ. Қурбонов, Я. Эсирганов бошлиқ тюпкочи звеноларда ҳосилни 80 проценти машиналарда териб олинди.

Далаларимизда ҳали ҳосил кўп. Биз имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб, она-Ватанга яна 1000 тонна пахта етказиб бериш юзасидан қўшимча мажбурият олдик. Демак ўтган йилгига нисбатан гектар ҳисобига ҳосилдорликни 8 центнерданга кўтарамиз. Улуғ Октябрнинг 46 йиллик байрамигача мажбуриятимизни ҳам адо этамиз.

Э. ТЎРАҚУЛОВ,
Бекободдаги «Чаноқ» совхозининг директори.
Ш. УМАРОВ,
совхоз партия ташкилотининг секретари.

Суратларда: (чапдан) «Чаноқ» совхозининг бўлим бошқарувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Файзиев, совхоз партия комитетининг секретари Ш. Умиров, совхоз директори Э. Тўрақулов, чевар теримчи Б. Хушвақтова, механик-ҳайдовчи Н. Ботиров ўртоқлар.

В. Салов фотолари.

ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Кеча ғолиб Оққўрғондан яна бир қувончли хуш хабар олдик. Бошқармадаги «Коммунизм» колхозининг азамат пахтакорлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 46 йиллигини муносиб меҳнат ғалабалари билан кутиб олиш учун ўзаро социалистик мусобақани тобора қизита бориб, давлатга пахта сотиш йиллик планини шараф билан бажардилар. Йиллик планда белгиланган 1432 тонна ўрнига 1446,4 тонна пахта сотилди. Колхозчилар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, давлатга яна 500 тонна пахта сотишга сўз бердилар.

Колхозда, шунингдек давлатга пилла, тухум, гўшт, полиз экинлари маҳсулотлари ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш йиллик планлари ортиғи билан бажарилди. Етарли ем-хашак тайёрланиб, чорва қишловига кўнгилдагидек ҳозирлик кўриб қўйилди. Келгуси йили ҳам пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришга эришиш мақсадида шу кунларда экинлардан бўшаган далалар пешма-пеш шудгор қилинаяпти.

Улбола Тўққизбоева шу кунгача эл хирмонига 12 тоннадан ортиқ «оқ олтин» тўкиб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлди. Суратда: Оққўрғондаги Калинин номли колхознинг кўпмингкилограммчи теримчиси ўртоқ У. Тўққизбоева.

МАРРАГА ЕТДИК

Бугун колхозимизда катта шодиёна. Пахтакор деҳқонларимиз эл хирмонига 2214 тоннадан ортиқ «оқ олтин» армуғон этишди. 800 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил кўтарилди. Шу кунга қадар териб олган пахтамизнинг ҳаммасини давлат омборига қопқанорсиз элтиб бердик.

Бизнинг колхозимизда кейинги бир неча йиллардан буён пахта тайёрлаш йиллик плани бажарилмай келаётган эди. Ҳосилдорлик кейинги пайтларда анча камайиб кетди.

Деҳқонларимизга ҳам, колхоз раҳбарларига ҳам бу нарса жуда қаттиқ ботди. Ахир қачонгача қолоқ бўлиб юрамиз?! Ҳаммамизнинг фикримизни шу хаёл қамраб олди. Навбаҳор келиши билан ишга астойдил киришиб кетдик. Чигит ҳамма майдонларда обитобида экиб олинди. Деҳқонларимиз бутун ёз давомида ҳар қандай қийинчиликларни мардонаворлик билан енгиб, ғўзаларни кўнгилдагидай парвариш қилдилар.

Пахта пишгач, йиғим-терим бошлангач, колхозда яшаётган кишиларнинг ҳаммаси, ҳоҳ у ёш бўлсин, хоҳ қартайиб қолган бўлсин, барибир ғайрат-шижоатини аямай меҳнат қила бошлади. Йиғим-терим суръати кун сайин кўтарила борди. Қизғин дамларда ҳар куни 3—4 процент миқдорида пахта топширдик.

Элликка яқин теримчимиз кўпмингкилограммчилар ҳаракатига қўшилди. Уларнинг ҳар бири ҳозиргача 6—9 тоннадан «оқ олтин» териб, эл хирмонига тўкди. Бу йил машина теримига алоҳида эътибор бераяпмиз. Ҳозиргача «зангори кема»лар бункеридан 900 тоннадан ортиқ пахта тўкилди. Механик-ҳайдовчилардан О. Абдуқодиров, С. Эмиров, С. Усмонов, М. Ғаффоров сингари ўртоқларнинг ҳар бири 65—70 тоннадан пахта терди. Менинг ўзим «Раис бўлдим, етар энди, механик-ҳайдовчилик қилмасам ҳам бўлаверади» деб қараб турмадим. Машина рулига ўтириб, пахта тера бошладим. Бугунгача терган пахтам 63 тоннадан ошиб кетди.

Бу йил колхозимизда қолоқ бригада қолмади ҳисоб. 10 та бригаданинг 8 таси пахта тайёрлаш йиллик планини шараф билан бажарди. Кўпгина бригадаларда пахта ҳосилдорлиги бултургига нисбатан анча ошириб юборилди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова бошлиқ бригада деҳқонлари гектар бошига 35 центнердан ошириб ҳосил кўтардилар. Турсунойнинг ўзи бугунги кунгача «зангори кема» бункеридан 266 тонна «оқ олтин» тўкди.

Ҳали далаларимизда ҳосил кўп. Биз имкониятларимизни пухта ҳисоблаб чиқиб, давлатга яна 400 тонна пахта сотишга аҳд қилдик. Бу аҳдимиз байрамгача албатта бажарилади. Шундай қилиб пахтакорларимиз республикамизнинг хирмонига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишга ҳаракат қиладилар.

Султон ШЕРМАТОВ,
Янгийўл. Киров номли колхоз раиси, механик-ҳайдовчи.

САНОАТИМИЗНИНГ ЗАФАРЛИ ОДИМИ

Тошкент область ва Тошкент шаҳар саноатида 1963 йил III квартали ва тўққиз ойлик давлат планларининг бажарилиши ҳақида ахборот

Тошкент область ва шаҳар саноати корхоналарининг коллективлари улуғвор етти йиллик планларини муддатидан олдин бажариш учун кураша бориб 1963 йил III квартали ва тўққиз ойлик планини муваффақиятли бажардилар.

Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш тўққиз ойлик плани 103 процент, жумладан саноат зонаси корхоналарида 103 процент, қишлоқ хўжалиги зонасида 106 процент ва Тошкент шаҳар саноатида 103 процент бажарилди.

Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан саноат маҳсулоти миқдори 8 процент, саноат зонаси бўйича 9 процент ошди.

Ўтган йилнинг тўққиз ойига нисбатан бу йил ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планининг бажарилиши қуйидагича:

	1963 йил тўққиз ойлик планининг бажарилиши (процент ҳисобида)	1963 йил тўққиз ойлик планининг 1962 йил тўққиз ойлигига нисбатан (процент ҳисобида)
Халқ хўжалиги кенгаши корхоналари	103	106
Маҳаллий Советлар	105	111
Шу жумладан:		
Тошкент шаҳар ижроия комитети маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси	103	111
Область саноат ижроия комитети маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси	110	152
Қишлоқ область ижроия комитети маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси	107	80
Республика министрликлар ва ведомстволарининг корхоналари	105	116
Иттифоқчи министрликлар ва ведомстволарнинг корхоналари	103	117

Саноат маҳсулотларининг айрим турларини ишлаб чиқариш тўққиз ойда қуйидагича характерланади:

	1963 йилнинг тўққиз ойида ишлаб чиқарилди	1963 йил тўққиз ойида 1962 йил тўққиз ойига нисбатан (процент ҳисобида)
Кўмир — минг тонна ҳисобида	3228	92
Электр қуввати — миллион киловатт-соат ҳисобида	4011,7	104
Экскаваторлар — дона	699	115
Кўприк кранлари —«»—	564	92
Трактор сеялкалари —«»—	5.952	124
Тракторлар —«»—	6.957	109
Трактор культиваторлари —«»—	10.525	94
Пахта териш машиналари —«»—	5.092	116
Кўсак чувиш машиналари —«»—	1,811	102
Трактор прицеплари —«»—	15.864	127
Компрессорлар —«»—	439	145
Трансформаторлар—минг киловатт-ампер	577	115
Химия жиҳозлари — минг сўм	9.105	126
Бронекабеллар — километр	8.549	145
Қурилиш ғиштлари — миллион дона	439,9	102
Цемент — минг тонна	966,8	141
Юмшоқ томга ёпиш материаллари — минг квадрат метр	7.337	116
Йиғма темир-бетон конструкциялари ва буюмлари—минг кубометр	562,1	119
Асбоцементли шифер — шартли, минг дона	22.706	100
Асбоцемент трубалари — шартли километр	1089	98
Дераза ойналари — минг квадрат метр	1840	89
Қоғоз — тонна	8287	114
Пахта толаси — минг тонна	70,2	87
Газ плиталари — дона	30.853	92
Маиший холодильниклар — дона	11337	132
Ип газлама — минг квадрат метр	126.910	101
Пайпоқ-носки буюмлари — минг жуфт	735	102,5
Устки трикотаж — минг дона	1.568	101
Ички трикотаж — минг дона	6.991	126
Чарм пойафзаллар — минг жуфт	7.142	102
Дағал чарм товарлари — тонна	2026	100
Мебель — минг сўм	10.362	120
Ўсимлик мойи — тонна	22.145	101
Сут маҳсулотлари — тонна	39.476	116
Мол ёғи — тонна	218	91
Давлат ресурсларидаги гўшт, биринчи категорияли сут маҳсулотлари ҳам киради — тонна	22.811	114
Колбаса маҳсулотлари — тонна	9.982	106
Нон-булка маҳсулотлари —«»—	143.481	105
Кондитер маҳсулотлари —«»—	13.690	110
Узум виноси — минг декалитр	1037	107
Папирос ва сигаретлар — миллион дона	3009	108
Совун — тонна	8.802	119

Тўққиз ойлик планга қўшимча равишда 58 минг тонна кўмир, 4 экскаватор, 364 трактор прицепи, 200 трактор культиватори, 42 пахта териш машинаси, 214 минг сўмлик химия жиҳозлари, 16,4 минг кубометр йиғма темир-бетон конструкциялари ва буюмлари; аҳоли эҳтиёжи учун зарур товарлар: 1862 минг квадрат метр ип газлама, 4853 газ плиталари, 187 маиший холодильник, 256 минг жуфт ички трикотаж буюм, 2231 тонна гўшт, 5680 тонна нон-булка маҳсулоти ишлаб чиқарилди.

Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан электр қуввати, трансформаторлар, химия жиҳозлари, трактор прицеплари, пахта териш машиналари, аҳоли эҳтиёжи учун зарур товарлардан ички трикотаж, мебеллар, гўшт, колбаса маҳсулотлари, консервалари, нон-булка маҳсулотлари ишлаб чиқариш анча ўсди.

Меҳнат унумдорлиги бўйича тўққиз ойлик планни бутун область 102 процент, шу жумладан, саноат зонаси — 102, қишлоқ хўжалиги зонаси — 105 ва Тошкент шаҳри — 102 процент бажарди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан меҳнат унумдорлиги 2 процент ўсди.

Маҳсулот таннархини камайтириш бўйича шу йил саккиз ойлик плани ошиғи билан бажарилди, натижада 4 миллион сўмга яқин маблағ тежаб қолинди.

Область саноат корхоналарида ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш, ҳаракатдаги асбоб-ускуналарни модернизациялаш ва эскириб қолган конструкциядаги машиналарни ишлаб чиқаришда фойдаланмаслик бўйича тадбирлар амалга оширилмоқда. Область рационализаторлари томонидан ўн минглаб таклифлар тушди, уларнинг ярмидан кўпи ишлаб чиқаришга жорий қилинди. Бу 15 миллион сўмга яқин маблағни тежаш имконини берди.

Қатор корхоналар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннархини камайтириш бўйича ўз планларини бажара олмадилар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ — **ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ**

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ IX ПЛЕНУМИ

Ҳам пахта, ҳам дон

Илгари маълум қилинганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг 25 октябрда бўлиб ўтган IX пленумида область партия комитетлари ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигининг пахта йиғим-терими ва тайёрлаш суръатларини кучайтириш тадбирлари ҳамда ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Ўзбекистон комсомолларига ёзган Хати ва республика партия ташкилотларининг дон етиштиришни кўпайтириш соҳасидаги вазифалари юзасидан докладлари тингланди.

Музокараларда Қўрғонтепа ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Собой» совхозининг директори ўртоқ **У. Саримсоқов** биринчи бўлиб сўзга чиқди. У, етти йилликнинг бешинчи йили совхоз учун бурилиш йили бўлганлигини айтади. Пахта тайёрлаш плани 15 октябрдаёқ, 20 иш кунида бажарилди. Ватанга ҳозиргача 16.700 тонна юқори сифатли ва арзон пахта берилди, бундан 13 минг тоннаси машинада терилди. Машина терими бўйича белгиланган топшириқ 186 процент адо этилди. Ҳосилни машинада териш давом этмоқда.

Нотиқ машина теримининг экономикаси, ўғитлардан самарали фойдаланиш масалаларига тўхталади, совхоз меҳнаткашларининг меҳнатда янги муваффақиятларга эришиш учун қатъий бел боғлаганликлари ҳақида гапиради.

Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетининг секретари ўртоқ **С. Тоиров** бошқарма пахтакорлари қолоқ хўжаликларни илғорлар даражасига кўтаришдан иборат муҳим вазифани ҳал қилаётганликлари тўғрисида гапиради. 13 хўжаликда пахта етиштириш бир йил ичида 2,5—3 баравар кўпайтирилди, пахта ҳосилдорлиги саккиз центнердан 25 центнерга етказилди. Нотиқ, бошқарма пахтакорлари социалистик мажбуриятни бажарганликларини: Ватанга 57.200 тонна «оқ олтин» берилганлигини маълум қилади.

Машҳур новатор, рспубликанинг донгдор механизатори, Сирдарё областидаги «Малик» совхозининг комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи **Жавод Кўчиев**нинг сўзини пленум қатнашчилари зўр қизиқиш билан кутиб олдилар.

У бошчилик қилаётган 14 кишидан иборат коммунистик меҳнат бригадаси бу йил 140 гектар майдонда ҳар гектардан планда мўлжалланган 31 центнер ўрнига 35 центнердан пахта териб олди. Пахтанинг 95 проценти биринчи сортга топширилди, етиштирилган бутун ҳосил машинада терилди ва қоп-қанорсиз ташилди. Бригада бошлиғининг ўзи 312,6 тонна «оқ олтин» терди.

— Ҳозир бригада коллективи, — дейди Жавод Кўчиев, — Улуғ Октябрнинг 46 йиллигигача давлатга ҳар гектардан қўшимча суратда 5 центнердан пахта топшириш учун муваффақиятли кураш олиб бормоқда. Бригадада ҳар центнер пахтанинг таннархи планда мўлжалланган 12 сўм ўрнига 7 сўмгача камайтирилди.

Пахта териш машиналарини ишлатиш ва қўл меҳнатини тугатиш шунга ёрдам бердики, бу йил бригаданинг ишлаётган ҳар бир аъзосига ҳисоблаганда 40 тоннадан пахта етиштирилади.

Бу йил мен тўрт қаторли «Пахтакор» пахта териш машинасида ишлаб, кунига 15—20 тоннадан пахта тердим. Мен ана шундай ажойиб машинани яратган конструкторлик бюроси коллективига чин қалбимдан ташаккур айтаман.

Фарғона областидаги Ўзбекистон ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи **И. Нишонов** ўз сўзида пахтакорларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати ғоят ўсганлиги ҳақида гапирди. Бошқарма хўжаликлари байрам олди меҳнат вахтасида туриб, пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари, 23 октябрда бажардилар. Ватан омборларига 41.325 тонна юқори сифатли пахта етказиб бердилар.

— Бошқармамиздаги совхозлар, — деди нотиқ, 1963 йилда 3,5 миллион сўмдан ортиқ соф фойда оладилар. Шундай қилиб, бизда зарар кўрадиган бирорта ҳам хўжалик қолмайди.

— Республикамиз комсомол ташкилотининг ҳаётида катта воқеа юз берди, — дейди Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Р. Абдуллаева.** — 17 октябрь куни комсомол ва ёшлар учун унутилмас кун бўлиб қолади. Ўша куни ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг республика комсомол Марказий Комитетига, Ўзбекистон ССРнинг барча комсомолларига, ёш колхозчиларига, совхоз ишчиларига, олимларига ва қишлоқ хўжалик мутахассисларига йўллаган Хати олинди. Ёшларнинг ишлари тўғрисида оталарча ғамхўрлик ва эътибор руҳидаги бу Хатда республика комсомоллари ва ёшларининг суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиш, суғориладиган майдонларда гектарига 100 центнердан дон олиш ҳаракатига юксак баҳо берилди.

Юз центнерчилар—катта юришнинг, Ўзбекистоннинг мўл ғалла ҳосили учун комсомол ва ёшлар юришининг ташаббускорларидирлар. Ёшларнинг бу ташаббуси қўллаб-қувватланишига ишонамиз.

Дон экинларининг ҳосилдорлигини ошириш ишига ишчи ёшлар, минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни кўпайтираётган шонли химикларимиз ҳам муносиб ҳисса қўшадилар.

Ҳозир республикамизнинг пахта далаларида йиғим-теримнинг қизғин пайти. Улуғ Октябрнинг 46 йиллигини ва Ленин комсомолининг 45 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашиб, комсомол-ёшларнинг юзлаб бригада ва звенолари план ва мажбуриятларнинг бажарилганлиги тўғрисида рапорт бердилар. Машина теримини оталикка олган республика комсомоли ўзининг бутун фаолиятини бу ишни муваффақиятли ўтказишга қаратмоқда. Комсомоллардан юзлаб механик-ҳайдовчилар шу кунларда ажойиб қаҳрамонлик кўрсатиб, «зангори кема» бункерларидан кунига олти-саккиз тоннадан ва бундан ҳам кўпроқ пахта тўкмоқдалар.

Ўртоқ Абдуллаева пленум қатнашчиларини ишонтириб айтадики, республика комсомоли партияга берган ваъдасини шараф билан адо этади, республикамизнинг «оқ олтин» ўлкаси бўлибгина қолмай, «олтин бошоқ» ўлкаси ҳам бўлиши учун ғайратга ғайрат қўшиб ишлайди.

Лалмикор деҳқончилик илмий тадқиқот институтининг директори ўртоқ **А. И. Ковалев** ўз сўзида республикада дон етиштиришни кескин суратда кўпайтириш вазифасини ҳал этиш билан боғлиқ бўлган бир қанча масалаларни кўтарди. Нотиқ асосий ғаллакор районларда дала ишларининг боришини анализ қилиб, кузги дон экишни ўтказишдаги жиддий камчиликларни кўрсатиб ўтади.

Кўпгина ишлаб чиқариш бошқармалари ер ҳайдаш, уруғликни тайёрлаш соҳасида йўл қўйиб бўлмайдиган даражада орқада қолмоқдалар, кузги дон экишни суст ва ёмон сифат билан ўтказмоқдалар.

«Узсельхозтехника» бирлашмасига тааллуқли бўлган баъзи масалаларни мумкин қадар тезроқ ҳал этиш керак, деб таклиф қилади ўртоқ Ковалев. Запас қисмлар масаласида қуйидаги аҳвол рўй берди. Тракторларнинг тахминан 40 проценти плунжер парларининг йўқлиги сабабли бекор турибди. Нима учун шундай бўлди? Таъминотнинг ўртача нормаларини олиб кўрганимизда, республика бу запас қисмларни тўла олган. Лекин, бизнинг техникамиз қандай шароитда ишлаётганини назарга олиш керак. Май ойидан тортиб октябрнинг охиригача техникамиз нуқул чанг-тўзон ичида ишлайди ва плунжер парлари тез эскириб, ишдан чиқиб кетади. Бинобарин бундай запас қисмлар ажратиш масаласига табақалаштирилган қолда, объектив қараш зарур.

Уруғчилик ҳақида икки оғиз гап. Уруғлик ҳосилнинг тақдирини ҳал қилади. Аммо, уруғчилик иши мутлақо ёмон қўйилган, уруғчилик бригадалари ташкил қилинмаган. Уруғчилик ишини илмий тадқиқот муассасаларига ва олий ўқув юртларига топшириш тўғрисидаги таклиф тўғри эди.

Бизнинг институтимиз дон етиштирадиган ёшлар бригадаларини оталикка олиш, ишлаб чиқариш бошқармалари билан алоқани активлаштириш мажбуриятини қабул қилади. Лалмикор деҳқончилик илмий тадқиқот институти республикада дон етиштириш юзасидан янги вазифаларнинг бажарилишига ёрдам бериш учун ҳамма чорани кўради.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё бюросининг раиси ўртоқ **В. Г. Ломоносов** сўзга чиқди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг иккинчи секретари ўртоқ В. А. Карлов пахта тайёрлаш планларининг бажарилганлиги тўғрисида ва давлатга «оқ олтин» топшириш юзасидан қўшимча мажбуриятлар олинганлиги ҳақида колхоз, совхозлардан ва ишлаб чиқариш бошқармаларидан пленум номига келган жуда кўп телеграммаларни ўқиб эшиттиради.

Сўнгра пленум кун тартибидаги иккинчи масалани қараб чиқишга ўтди.

МАМЛАКАТГА КЎПРОҚ ГЎШТ, СУТ ВА БОШҚА ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ БЕРАЙЛИК

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Р. ҚУРБОНОВ доклади*)

Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети, — дейди ўртоқ Р. Қурбонов, — мамлакат қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга жуда катта эътибор бермоқдалар. Партия қишлоқ меҳнаткашларини дон, пахта ва деҳқончилик ҳамда чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини кўпроқ етиштириш, муттасил барқарор мўл ҳосил олишга сафарбар қилмоқда. Дон, техника экинлари ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини кескин ошириш, ишлаб чиқаришни интенсивлаш — қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасидаги асосий вазифамиз, бош йўлимиздир.

Мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалиги, шу жумладан Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги КПСС Марказий Комитетининг тарихий сентябрь Пленумидан буён ўтган ўн йил ичида катта муваффақиятларга эришди, деҳқонлар коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Буни республикамиз мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Шу давр ичида ялпи пахта ҳосили 500 минг тоннадан зиёд ортди, гўшт, сут, жун, тухум, қоракўл тери, пилла, каноп, сабзавот, полиз экинлари, мева, узум етиштириш анча кўпайди. Маҳсулдор чорва моллар ҳам кўпайди.

Докладчи айтадики, бу муваффақиятларнинг ҳаммаси партия ташкилотлари олиб борган жуда катта ташкилотчилик ва сиёсий иш натижаси, халқимизнинг қаҳрамонона меҳнати самарасидир.

Нотиқ республикада қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг энг муҳим тармоғи бўлган чорвачиликнинг аҳволини таҳлил этишга ўтади. Ўртоқ Қурбонов партия ташкилотлари фермаларни мустаҳкамлаш учун кўп иш қилганликларини, минг-минглаб коммунистларни ва комсомолларни, неча юзлаб мутахассисларни чорвачилик соҳасида ишлаш учун юборганликларини таъкидлайди. Мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш мақсадида катта майдонларда маккажўхори, нўхат, қанд лавлаги етиштирилмоқда. Яйловларга сув чиқарилмоқда, фермаларда механизация кенг жорий қилинмоқда. Ихтисослаштирилган хўжаликлар шохобчалари вужудга келтирилди. Чорвачиликнинг ҳамма соҳаларида меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш намуналарини кўрсатаётган машъаллар, илғорлар бор.

Буларнинг ҳаммаси, деди докладчи, дастлабки муваффақиятларга эришишни таъминлади. Аммо республикада гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун барча резервлардан ва бой имкониятлардан фойдаланилганида, бу муваффақиятлар янада кўпроқ бўлур эди.

Ўртоқ Р. Қурбонов сўзини давом эттириб бундай деди: Гўшт етиштириш соҳасида (хўжаликларнинг барча категориялари бўйича) етти йилликнинг дастлабки тўрт йили топшириқлари атиги 91,5 процент, сут етиштириш бўйича 94 процент бажарилди.

Бу йил ҳам аҳвол кўнгилдагидек эмас. Тўққиз ой ичида гўшт етиштириш плани атиги 57 процент бажарилди. Тошкент, Андижон, Хоразм областларидан ташқари ҳамма областлар гўшт етиштиришни ўтган йилдагига нисбатан камайтириб юбордилар. Умуман республикада етиштирилган гўшт ўтган йилдагидан 5,5 минг тонна кам бўлди. 9 ой ичида сут соғиб олиш плани атиги 59 процент, тухум тайёрлаш плани 79 процент бажарилди.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш планларининг бажарилмаганлиги гўшт, сут, жун тайёрлашда жиддий суратда орқада қолишга олиб келди. Масалан, гўшт тайёрлаш плани 79 процент, сут тайёрлаш плани эса 62,3 процент бажарилди. Гўшт тайёрлаш соҳасида Қорақалпоғистон АССР ва Фарғона области, сут тайёрлаш соҳасида эса Самарқанд ва Бухоро областлари айниқса кейинда қолмоқдалар.

Жун харид қилиш плани 88 процент бажарилди. Сурхондарё, Самарқанд ва Фарғона областлари бу соҳада жуда кейинда қолмоқдалар.

Хусусан Бухоро, Сирдарё, Тошкент, Хоразм областларида ва Қорақалпоғистон АССРда қорамоллар туёғини кўпайтириш юзасидан олинган мажбуриятлар бажарилмаётир. Сурхондарё областидаги колхоз ва совхозларда эса қўй ва эчкилар сони ўтган йилдагига нисбатан қарийб 150 минг бош, Сирдарё областида 90 минг бош камайган.

Ана шундай жиддий камчиликларнинг рўй берганлигига сабаб шуки, область партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, кўпгина ишлаб чиқариш бошқармалари ва партия комитетлари чорвачиликка етарли эътибор бермаётирлар. Қишлоқ хўжалигининг ана шу муҳим тармоғига нисбатан муносабатни ўзгартириш зарур, деб таъкидлади докладчи. Вазифа шуки, ҳар 100 гектар ер майдони ҳисобига гўшт ва сутни кўпроқ етиштириш, чорвачиликда меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш керак. Холбуки, республикада ҳар 100 гектар ер майдони ҳисобига гўшт ва сут етиштириш ҳали ҳам жуда қониқарсиз. Маҳсулотнинг таннархи ҳам баланд.

Кўп хўжаликларда чорвачиликдан зарар кўрилмоқда ва бу зарарлар ишлаб чиқаришнинг бошқа тармоқларидан олинаётган даромадлар ҳисобига қопланмоқда.

Қишлоқ хўжалигига яроқли ҳар 100 гектар ер ҳисобига олинадиган чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш учун чорва молларни кўпайтириб, поданинг структурасини яхшилаш керак. Кейинги йилларда сигирларнинг салмоғи анча ошди. Ҳозирги вақтда жамоат подаларининг 30 процентга яқинини сигирлар ташкил этади. Аммо бу ҳали кифоя қилмайди. Сигирларнинг сонини ўринсиз камайтиришга чек қўйиш, ғунажинларнинг вақтида қочирилишини таъминлаш зарур.

Қўй подалари структурасини зўр бериб яхшилаш керак. Кўп хўжаликларда, жумладан Сурхондарё областидаги хўжаликларда совлиқларнинг кўплаб нобуд бўлишига ва сўйиб юборилишига йўл қўйилмоқда, туёқлар бўйича планни бажариш учун қўзилар қолдирилмоқда. Бундай аҳволга сира йўл қўйиб бўлмайди.

Чорвачиликни интенсив олиб бориш учун фермаларда етарли миқдорда урғочи молларнинг бўлиши талаб этилади. Шундай қилгандагина ҳар бир бош чорва молнинг берадиган маҳсулоти, етиштириладиган сут ва гўштнинг ялпи миқдори ортади, подалар кўпаяди. Вазифа — яқин йиллар ичида республикада подалардаги сигирлар салмоғини ўрта ҳисобда 40 процентга, шаҳар атрофи зоналарида 50 процентга етказиш ва бундан ҳам ошириб юборишдан иборат. Қоракўлчиликда совлиқ қўйлар салмоғини 70 — 72 процентгача, гўшт учун боқиладиган қўйчиликда эса 65 процентгача ошириш керак.

Чорва моллар маҳсулдорлигини ошириш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш мақсадида чорвачиликни ихтисослаштириш йўлидан бориш керак. Аммо фермаларда одатда чорва моллар ва паррандаларнинг ҳамма турлари бор, шу билан бирга баъзи фермаларда чорва моллар сони кам.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети бундан уч йил муқаддам совхозларда чорвачиликни ихтисослаштириш тўғрисида қарор қабул қилган эдилар. Аммо Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги бу қарорни бажариш учун қатъий чоралар кўрмади. Бу соҳадаги ишни давом эттириб фермаларни йириклаштириш, ихтисослаштириш керак ва ҳар бир хўжаликда энг қулай шарт-шароит бўлган чорвачилик тармоқларини биринчи навбатда ривожлантириш лозим.

Маълумки, ем-хашак етиштиришни кўпайтириш — чорвачиликни юксалтиришнинг ҳал қилувчи шартидир. Ем-хашак етиштириш — чорвачиликни ривожлантиришнинг, мол туёғини ва чорвачилик маҳсулдорлигини оширишнинг туб масаласи бўлиб келди, ҳозирда ҳам шундай ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Ем-хашак етиштириш чорва моллар сонидан тезроқ ўсиб борган тақдирдагина чорвачилик олдига қўйилган катта вазифаларни бажариш мумкин.

Ем-хашакнинг асосий манбаи маккажўхоридир. Республикада маккажўхори майдонлари кенгайтирилмоқда ва тобора кўпроқ маккажўхори етиштирилмоқда. Кўп хўжаликлар дон экинларидан мўл ҳосил етиштирмоқдалар ва кўпроқ силос олмоқдалар. Аммо маккажўхори ва оқ жўхоридан ҳамма жойда мўл ҳосил етиштириш учун мавжуд жуда катта имкониятлардан ҳали тўла фойдаланилмаётир. Ўтган йили республикада ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 16,2 центнер маккажўхори дони ва 160 центнер силособоп кўкпоя олинди. Дастлабки маълумотлар ҳозирги пайтда ҳам маккажўхори ҳосили жуда кам ошганлигини кўрсатади. Бу — деҳқончилик маданиятининг паст даражада бўлиши натижасидир. Маккажўхори экиш учун одатда сув билан таъминланмаган майда картали ёмон ерлар ажратилмоқда. Бу ерларда маккажўхорини машиналар ёрдами билан парвариш қилишнинг иложи йўқ.

Республикада оқ жўхори каби ажойиб дон экинига ҳали етарли баҳо берилмаётир. Сув билан яхши таъминланган ерларда маккажўхоридан мўл ҳосил етиштирилса, анча шўрхок бўлган ва сув билан етарли таъминланмаган ерлардан эса оқ жўхоридан мўл ҳосил кўтариш мумкин. Келгуси йилда маккажўхорини ҳам, оқ жўхорини ҳам тўғри жойлаштириш муҳимдир.

1964 йилда маккажўхори ва оқ жўхори дони етиштириладиган майдонларни 135 минг гектар, 1965 йилда 172 минг гектар ва 1970 йилда 300 минг гектарга кенгайтириш мўлжалланди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, область партия комитетлари ва область ижроия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ва партия комитетлари экин майдонларининг шу тариқа кенгайтирилишини таъминлаш учун ҳамма чораларни кўришлари зарур.

Бу йил республикамизнинг колхоз ва совхозларида биринчи марта катта майдонларда нўхат экилди. Шуни айтиш кераки, бу экинга яхши эътибор берилган хўжаликларда гектаридан 25 — 30 центнердан дон, 300—350 центнердан кўк поя олинди. Шу билан бирга кўп хўжаликларда агротехника қоидалари қўпол равишда бузилди, экиш нормаси камайтирилди, шўрхок ерларга нўхат экилди, ҳосил ўз вақтида йиғиштириб олинмади. Шу сабабли республикада ҳар гектар ердан олинган ўртача нўхат ҳосили 5,2 центнерни ташкил этди.

Келгуси йилда нўхат ва бошқа дуккакли дон экинларини 60 минг гектар ерга, 1965 йилда 130 минг гектар, 1970 йилда эса 200 минг гектар ерга экиш, шу жумладан 1964 йилда суғориладиган майдонларда 42 минг гектар, шундан кейинги йилларда эса 100 минг гектар ерга экиш мўлжалланади. Бедага бўлган муносабатни кескин ўзгартириш керак, деб сўзини давом эттиради нотиқ. Беда пахтадан олдин экиладиган энг фойдали экин ва маккажўхори ҳамда оқ жўхорига қўшиб молларга едириладиган тўйимли озуқадир.

Колхозлар, совхозлар ва ишлаб чиқариш бошқармалари, баъзи область раҳбарлари бедапояларни кескин қисқартириб жиддий хатога йўл қўйдилар. Ўн йил ичида умуман республикада беда майдонлари қарийб икки баравар камайиб кетди. Кўп хўжаликларда бедадан кам ҳосил олинмоқда. Бундай нуқсонларни тезликда бартараф қилиш керак.

Бошқа озуқа экинларига, жумладан қанд лавлагига катта эътибор бериш лозим.

Колхоз ва совхозларнинг, ишлаб чиқариш бошқармаларининг раҳбарлари кўпинча озуқа экинлари экиш учун майдон етишмайди, деган баҳоналарни рўкач қиладилар. Бундай қилиш нотўғри. Ўртоқ Н. С. Хрушчев Шимолий Кавказ қишлоқ хўжалик ходимлари кенгашида сўзлаган нутқида суғориладиган ерлардан яхши фойдаланмаётганимизни, бизда халқнинг катта бойлиги — суғориладиган ерларга хўжасизларча муносабатда бўлинаётганлигини жуда тўғри кўрсатди. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг бу кўрсатмалари республика партия ташкилотларининг жанговар иш программаси бўлиб қолди.

Республикада озуқа экинларига суғориладиган ерлардан 437 минг гектар майдон ажратилган. Бу ерларнинг ҳар гектаридан 50 — 60 центнер маккажўхори дони ва 500—600 центнер кўкпоя, 25 центнер нўхат дони ва 300—400 центнер нўхат кўкпояси, 90—100 центнер пичан ва 300 центнер қанд лавлаги олинса, кенг майдонларда икки марта ҳосил етиштирилса, барча чорва молларни тўла таъминлайдиган миқдорда хил-ма-хил озуқалар етиштириш мумкин.

Озуқа экинларига нисбатан муносабатни ўзгартириш, агротехникани юксалтириш, уруғчилик ишларини яхши йўлга қўйиш, барча қишлоқ хўжалик ишларини жуда қисқа муддатларда ва сифатли қилиб бажариш керак.

Лалмикор ерлардан самарали фойдаланиш —озуқа дони ва чорва молларга едириладиган дон етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим манбаидир. Колхоз ва совхозлар лалмикор ерларда дон етиштиришни кўпайтириш юзасидан тегишли тадбирларни ишлаб чиқдилар. Аммо, бу тадбирлар кўнгилдагидек амалга оширилмаётир. 20 октябргача атиги 226 минг гектар майдонга кузги дон экинлари экилди, ҳолбуки ўтган йилнинг шу пайтигача бунга нисбатан 50 минг гектардан кўпроқ ерга кузги дон экинлари экилган эди.

Республика комсомол ташкилотлари ажойиб ташаббус кўрсатдилар. Улар суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан йилига икки марта ва гектаридан камида 100 центнер дон ҳосили олиш ҳаракатини қизитиб юбордилар. Ишлаб чиқариш бошқармалари, партия комитетлари бу ташаббусни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашлари, комсомолларнинг ўз зиммаларига олган ва Н. С. Хрушчев маъқуллаган мажбуриятларини муваффақиятли бажаришларига ёрдам беришлари керак.

Сўнгра, докладчи жамоат подасини урчитиб кўпайтириш масалаларига тўхталиб ўтади. Қисир қолаётган урғочи моллар ҳали ҳам кўп. Бу ҳол колхоз ва совхозларнинг ҳар йили неча ўн минглаб бузоқ ва неча юз минглаб қўзиларни ололмай қолишига сабаб бўлди. Ўтган йили республикада қисир қолган сигирлар ўрта ҳисобда 15 процентни, Бухоро областида ва Қорақалпоғистон АССРда 24 процентни ташкил этди. Подани урчитиб кўпайтиришни яхшилаш, ҳар бир урғочи ҳайвондан бола олишга эришиш учун хўжаликлар, фермалар раҳбарларининг, мутахассис-зоотехникларнинг ва ветеринария ходимларининг жавобгарлигини ошириш лозим.

Чорва молларнинг сақлаб қолинишини таъминлаш ғоят муҳимдир. Колхоз ва совхозларда чорва моллар ҳали ҳам кўп нобуд бўлмоқда. Тўққиз ой мобайнида 44 минг бош қорамол, 354 минг бош қўй ва эчки, 74 минг бош чўчқа нобуд бўлган. Сурхондарё ва Самарқанд областларидаги хўжаликларда нобуд бўлган чорва моллар сони айниқса кўп. Ана шундай ярамас ҳолларга чек қўйиш керак. Ҳар бир чорва молнинг нобуд бўлишини сира ҳам йўл қўйиб бўлмайдиган бир ҳол деб ҳисоблаш керак. Чорва молнинг нобуд бўлишига аслида қандай ҳоллар сабаб бўлганлигини суриштириб билиш, айбдорларни топиб, қаттиқ жазолаш керак.

Чорва молларни қўлда ва яйловда боқиб семиртириш шу вақтгача яхши уюштирилмаганлиги орқасида ҳам колхоз ва совхозларда моллар кўп нобуд бўлмоқда. Шу йилнинг биринчи ярмида топширилган молларнинг атиги учдан бир қисмининг семизлиги ўрта даражадан юқори бўлди, қолган молларнинг семизлиги ўртача ва бундан ҳам паст бўлди. Қўйларни яйловларда боқиш сира ҳам кўнгилдагидек эмас. Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, колхоз ва совхозлар йилнинг биринчи ярмидагина қўйларни яйловда боқиб семиртирмаслик орқасида тахминан 6 минг тонна гўштдан маҳрум бўлганлар ва бунинг орқасида 5 миллион сўмдан кўпроқ маблағ ололмай қолганлар.

«Главзаготскотооткорм»нинг чорва мол тайёрлаш ва бўрдоқичилик базаларида катта камчиликлар бор. Ўтган йили хўжасизлик ва молларни планда кўрсатилганидан ортиқ муддатда сақлаб туриш натижасида 43 минг тонна дағал хашак ва шу йилнинг биринчи ярмида 17 минг тонна дағал хашак ортиқча сарфланган. Чорва моллар ва паррандаларни етказиб беришнинг асосий шартлари кўпинча қўпол равишда бузилмоқда. Қабул қилиниб олинаётган молларнинг семизлиги ва вазнини сунъий равишда пасайтириш каби ҳоллар ҳам учрамоқда. Партия-давлат контроли комитети яқинда кўп жойда текшириш ўтказди ва айбдорларни қаттиқ жазолади.

Докладчи жамоат чорва молларининг сонини доим ошириш зарурлигини таъкидлайди. Областлар, ишлаб чиқариш бошқармалари, колхоз ва совхозларнинг кўпгина раҳбарлари жамоат чорвачилигини шахсий фойдаланишда бўлган чорва моллар миқдорига нисбатан тезроқ ўстириш чораларини кўрмаётирлар. Масалан, Сурхондарё областида кейинги вақтларда жамоат подасидаги қорамоллар сони 5 минг бош камайган, шахсий фойдаланишдаги қорамоллар сони эса 18 минг бош кўпайган, жамоат подасидаги қўй ва эчкилар туёғи 134 минг бош камайган, шахсий фойдаланишдаги қўй ва эчкилар туёғи эса 18 процент ортган.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Украина қишлоқ хўжалик ходимлари кенгашида сўзлаган нутқида бундай деган эди: «Баъзи раҳбарлар гўшт етиштириш тўғрисида ҳисоб беришлари лозим бўлган пайтда, одатда хўжаликнинг барча категорияларига тааллуқли маълумотларни келтирадилар ва колхоз ҳамда совхозларда қанча гўшт етиштирилганлиги тўғрисида ломмим ҳам демайдилар». Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг бу гаплари бизнинг республикамизга ҳам тўла равишда тааллуқлидир.

Совхозларда бу масала ғоят жиддий тус олди. Кўп совхозларда ишчи ва хизматчиларнинг шахсий фойдаланишда бўлган чорва молларнинг кўплиги совхоз ем-хашакларининг талон-торож қилинишига, жамоат молларининг ёмон боқилишига олиб келади ва бу ҳол кўпинча чорва молларнинг нобуд қилинишига сабаб бўлади.

Барча хўжаликларда совхоз ходимлари ва колхозчилар ихтиёридаги чорва моллар сонининг белгиланган нормаларга мувофиқ бўлишини текшириш ва ортиқча молларни фермалар учун сотиб олиш керак.

Кўп меҳнат талаб этадиган оғир ишларни механизациялаш чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва уларнинг таннархини камайтиришда ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Аммо, чорвачиликни механизациялаш ҳали ҳам энг қолоқ соҳа бўлиб қолмоқда.

Кейинги йилларда соғиш установкалари, хашакларни майдалаш машиналари, жун қирқиш агрегатлари ва бошқа машина ҳамда ускуналар республикамизга кўп миқдорда келтирилди.

Лекин шундай бўлса ҳам, кўп хўжаликларда техникадан яхши фойдаланилмаётир. Колхоз ва совхозларда мавжуд бўлган 412 «арча» ва «тандем» установкаларидан фақат 235 таси ишлаб турибди.

Яйловларга сув чиқариш ишларини механизациялаш яхши йўлга қўйилмаган. Республикада 4.000 дан кўпроқ қудуқ бор. Шу қудуқларнинг атиги 1.440 тасида сув чиқарадиган механизмлар ўрнатилган.

Фермаларда техникадан яхши фойдаланмасликнинг асосий сабабларидан бири шуки, сут соғувчилар, молбоқарлар ва чорвачилик соҳасида ишловчи бошқа ходимлар, шу жумладан мутахассислар ҳам ана шу машиналарни ишлатишда етарли малакага эга эмаслар. «Узсельхозтехника» республика бирлашмаси машина ва механизмларни келтириш ва уларни колхоз ҳамда совхозларга сотиш билангина шуғулланмоқда. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги ҳам чорвачиликдаги ишларни механизациялаш учун сабот билан кураш олиб бормаётир.

Докладчи қўйчиликни ва жумладан қоракўлчиликни ривожлантириш масалаларига батафсил тўхталиб ўтди. Республикамиз қоракўл қўйлар туёғини кўпайтириш юзасидан етти йиллик план контроль рақамларини бажаришда жуда кейинда қолмоқда.

Томди ишлаб чиқариш бошқармасидаги илғор чорвадорларнинг, «Қизилқум», «Октябрь 40 йиллиги» совхозлари ва бошқа хўжаликларнинг иш тажрибаси қолоқликка тезликда барҳам бериш, қоракўл қўйлар туёғини ва қоракўл тери етиштиришни кўпайтириш мумкин эканлигини кўрсатади.

Чорва молларнинг наслини яхшилаш ва ветеринария ишига жиддий эътибор бериш керак.

Республикада молларнинг наслини яхшилаш ва сунъий қочириш билан шуғулланувчи 11 давлат станцияси ташкил этилган. Икки-уч йил ичида чорва мол наслларини районлаштириш ни тартибга солиш, сунъий қочириш ва наслчилик иши билан шуғулланувчи станцияларнинг ишини тубдан яхшилашга эришмоқ керак. Чорвачилик илмий-тадқиқот институти ва Бутуниттифоқ қоракўлчилик институти бу вазифаларни ҳал этишда катта роль ўйнашлари лозим.

Чорва мол қишловига яхши тайёргарлик кўриш ва мол қишловини намунали ўтказиш — шу куннинг жанговар вазифасидир. Ҳозирги пайтда, — деб таъкидлайди докладчи, — кўп колхоз ва совхозлар, ишлаб чиқариш бошқармалари, Хоразм ва Тошкент областлари чорва мол қишловига ўтган йиллардагидан анча яхшироқ тайёргарлик кўрмоқдалар. Шу билан бирга, ўтган йиллардаги хатоларни такрорлаётган хўжаликлар, ишлаб чиқариш бошқармалари оз эмас. Бундай хўжаликларда ем-хашак тайёрлаш, бинолар қуриш ва уларни ремонт қилиш суст олиб борилмоқда, ем-хашакни моллар қишда боқиладиган жойларга етказиб бериш тўғрисида ғамхўрлик қилинмаётир. Ем-хашак тайёрлашда Сирдарё, Олтиариқ, Охунбобоев, Избоскан, Булунғур, Норпой, Пастдарғом ва Ғиждувон ишлаб чиқариш бошқармаларидаги колхоз ва совхозлар айниқса орқада қолмоқдалар. Бир қанча хўжаликларда ориқ моллар айрим подаларга ажратилмаган, уларни боқиб семиртириш чоралари кўрилмаган.

Мол қишловига тайёрликдаги камчиликларни жуда қисқа вақт ичида йўқотиш, ем-хашак тайёрлаш суръатларини кучайтириш, ҳар бир фермада, аввало, узоқ яйловларда ем-хашакни запас қилиб қўйиш лозим.

Инсон тўғрисида ғамхўрлик қилиш энг муҳим ишдир. Чорвачилик фермаларидаги ходимларга ва, биринчи галда, узоқ яйловлардаги чўпонларга медицина хизмати, маданий-маиший ва савдо хизматини намунали йўлга қўйиш, мол қишлаган жойлар билан радио орқали узлуксиз алоқа қилиб туриш керак.

Докладчи айтадики, кадрлар танлаш, уларни жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш соҳасидаги ишларни яхшилаш — чорвачиликни юксалтиришнинг ҳал қилувчи шартидир. Ана шу муҳим ишда ҳали ҳам жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Илгари бошқа участкалардаги ишни барбод этган, чорвачилик соҳасида бошланғич маълумотга ҳам эга бўлмаган кишилар кўп жойда фермаларнинг раҳбарлари бўлиб ишламоқдалар. Масалан, 3.250 ферма мудиридан атиги 432 киши махсус ўрта ва олий маълумотга эга. Ферма мудирларининг қарийб учдан бир қисми атиги бошланғич маълумотга эга. Бундай аҳволга тоқат қилиб бўлмайди. Чорвачилик — қишлоқ хўжалигининг энг мураккаб тармоқларидан бири бўлиб, малакали раҳбарликни талаб этаётганлигини тушуниш пайти келган. Чорвачилик кадрлари билан жиддий шуғулланиш пайти келган.

Республика чорвачилигида юз мингдан кўпроқ киши, шу жумладан олий ва ўрта зоотехника ҳамда ветеринария билимига эга бўлган етти мингдан кўпроқ мутахассис ишламоқда. Колхоз ва совхозларда 2.038 зоотехник ва 1.112 ветеринария ходимлари ишлаб турибди. Бу катта кучдир. Бу кучдан тўғри фойдаланиш, фермалардаги ишнинг аҳволи учун мутахассисларнинг жавобгарлигини ошириш керак.

Область партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари барча хўжаликларда чорвачилик соҳасида ишлаётган кишиларни синчиклаб текшириб чиқишлари, фермалардаги яроқсиз, виждонсиз ва ноқобил ходимларни алмаштиришлари, мутахассисларни раҳбарлик лавозимларига дадил кўтаришлари лозим. Одатда зоотехниклар ва ветеринария врачларини фермаларнинг мудири қилиб кўтариш керак. Шу билан бирга, улар колхоз раислари ёки совхоз директорларининг чорвачилик бўйича ўринбосарлари бўлишлари керак, токи улар кенг миқёсда ижодий ташаббус кўрсата олсинлар ва айни вақтда хўжаликнинг ана шу тармоғини юксалтириш учун тўла жавобгар бўлсинлар.

Чорвачилик фермалари бригада бошлиқлари ҳам одатда мутахассислардан бўлиши керак. Чорвачилик фермаларида ишлаётган бошқа ҳамма ходимлар зооветминимум курсларида албатта ўқишлари керак. Улар фермаларда бўлган машина ва ускуналардан фойдалана олишлари лозим.

Шу йилдан бошлаб совхоз ва колхоз раҳбарларининг чорвачилик соҳасидаги билимларини оширишга киришиш ва шу мақсадда чорвачилик соҳасида етарли билими бўлмаган раҳбарлар учун мажбурий семинарлар ташкил этиш зарур.

Чорвадорларга илғор хўжаликлар тажрибаси асосида ҳам систематик равишда таълим бериш зарур. Шундай йўл билангина чорвачилик маданиятини юксалтириш, хўжаликни зооветеринария фани ва илғор тажрибанинг энг янги ютуқлари асосида бошқариш мумкин.

Докладчи сўзининг охирида ишонч билдириб айтдики, партия ташкилотлари чорвачиликни ривожлантириш соҳасида республика олдида турган вазифаларни муваффақиятли бажарадилар, қишлоқ хўжалигининг ана шу муҳим тармоғини тезликда юксалтиришни таъминлайдилар ва коммунистик мўл-кўлчиликни вужудга келтиришга муносиб ҳиссаларини қўшадилар. **(Қарсаклар).**

*) Қисқартирилган стенограммада босилди.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ IX ПЛЕНУМИ

Ўртоқ Р. Қурбонов доклади юзасидан музокаралар

Ўртоқ Р. Қурбонов доклади юзасидан қизғин музокаралар бўлди.

Биринчи бўлиб Томди ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетининг секретари **С. Пирманов** сўзга чиқди. У бошқарма меҳнаткашлари чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун катъият билан кураш олиб бораётганликлари ҳақида гапирди. Партия ташкилотлари экономика масалалари билан чуқур шуғулланмоқдалар. Қишлоқ хўжалигига малакали раҳбарлик қила бошладилар.

Ўтган йили айрим совхозлар урғочи моллар сонини кескин камайтириб юбордилар, молларнинг, айниқса ёш молларнинг кўплаб нобуд бўлишига йўл қўйдилар. Ишлаб чиқариш бошқармаси етти йилликнинг тўрт йили мобайнида давлатга қора кўл териси ва жунни кам етказиб берди. Партия комитети ҳар бир хўжалик ва фермадаги қолоқликнинг сабабларини синчиклаб ўрганиб чиқди, чорвачилик фермаларини мутахассислар, моҳир ташкилотчилар билан мустаҳкамлади. Майда фермалар йириклаштирилди, бошқарув аппарати қисқартирилди. Чорвачилик ва бошқа ишлаб чиқариш бинолари қурилиши кенг авж олдирилди.

Буларнинг ҳаммаси яхши натижалар берди. Давлатга гўшт, жун, қоракўл териси топшириш планлари ошириб бажарилди. Шу йилнинг бошидан буён отарлардаги молларнинг сони 62 минг бошга кўпайди, чорвачиликдан олинган даромад эса 1 миллион 600 минг сўм ошди. 1 центнер гўшт ва жуннинг таннархи 3 сўмга камайтирилди, бир дона қоракўлнинг таннархи эса 2 сўмга арзонлаштирилди.

Илғор чорвадорларнинг яқинда бўлиб ўтган слётида етти йилликнинг олтинчи йили учун муҳим марралар белгиланди. Чорвадорлар ҳар 100 бош совлиқдан 116 тадан қўзи олиш, давлатга 250 минг дона қоракўл териси топшириш ва сотиш, яқин йиллар мобайнида 1 миллион бош қўйга эга бўлиш мақсадида отарларни бир мунча кўпайтириш мажбуриятини олдилар. Ҳозир чорва моллар қишловига ва қўзилатиш кампаниясига намунали тайёргарлик кўриш ва уни муваффақиятли ўтказиш юзасидан чоралар кўрилмоқда.

Томди ишлаб чиқариш бошқармаси — республиканинг энг йирик чорвачилик базаси. Бироқ, айрим республика ташкилотлари ва идоралар буни эсдан чиқариб қўймоқдалар. колхоз ва совхозларга энг бой имкониятлардан фойдаланишда яхши ёрдам бермаётирлар. Яйловларни суғориш ва сув чиқариш ишлари қониқарсиз олиб борилмоқда, автобазалар ташкил қилиш кечиктирилмоқда, чорвадорларга маданий-маиший ва медицина хизмати кўрсатиш яхши йўлга қўйилмаган.

Самарқанд қишлоқ область ижроия комитетининг раиси **С. Асомов** область меҳнаткашлари чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда айрим муваффақиятларга эришганликларини таъкидлади. Йил бошидан буён жамоат чорва моллари сони бир мунча кўпайди, шу жумладан қора моллар сони 2800 бош, қўйлар сони 93200 бош ва чўчқалар сони 9300 бош ошди. Барча турдаги чорвачилик маҳсулотлари етиштириш бўйича етти йиллик план топшириқлари муваффақиятли бажарилмоқда.

Нотиқ хўжаликнинг ана шу муҳим тармоғига раҳбарлик қилишдаги хато ва камчиликларни очиб ташлади, чорвачиликни ихтисослаштириш ва интенсификациялаш юзасидан айрим мулоҳазаларни айтди. Мисол учун, чўчқачилик фермалари йириклаштирилса ва ихтисослаштирилса нисбатан кам харажат қилиб, кўп миқдорда гўшт олиш мумкин. Бироқ, бу имкониятдан етарли фойдаланилмаётир. Кейинги уч йил ичида областда чўчқалар сони икки баравардан кўпроқ ошди, чўчқа етиштириш эса илгариги даражада қола берди. Нима сабабли шундай бўлди? Бу шунинг учун юз бердики, одатда колхозлардаги чўчқачилик фермалари майда, чўчқалар сотиб олинган ва четдан ташиб келтирилган озуқа билан боқилмоқда.

Минбарга Термиз ишлаб чиқариш бошқармасидаги Жданов номли колхоз сут-товар фермасининг мудири **Т. Умарова** кўтарилади.

— Ўзбекистон, — дейди у, — ўзининг «оқ олтин»и билан шуҳрат қозонган. Шунингдек республикада ғаллачилик ва чорвачиликни ривожлантириш учун ҳам барча имкониятлар мавжуд. Мен раҳбарлик қилаётган ферманинг коллективи бунга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиш учун интилмоқда. Чорва молларнинг сифат составини яхшилаш, мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтириш, молларни яхши парвариш қилиш бизга соғиб олинаётган сутнинг миқдорини кескин ошириш имконини берди. Агар 1961 йили ҳар бир соғин сигирдан атиги 540 килограммдан сут соғиб олинган бўлса, бу йил 9 ой ичида ҳар бир сигирдан 2 минг килограммдан сут соғиб олинди ва йилнинг охиригача бу кўрсаткични 2800 килограммга етказамиз.

Бизнинг олдимизда турган навбатдаги вазифа — барча кўп меҳнат талаб қиладиган оғир иш процессларини тезроқ механизациялаштиришдан иборатдир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленумини ишонтириб айтаманки, биз бу вазифани ҳам шараф билан адо этамиз.

Сирдарё область ижроия комитетининг раиси **Е. Т. Тасанбоев** кўриқ областининг меҳнаткашлари жамоат чорвачилигини юксалтириш соҳасида айрим ишлар қилганликларини таъкидлади. Етти йилликнинг бошидан буён колхоз ва совхозлардаги қорамоллар, чўчқалар, қўй ва эчкилар сони анча кўпайди, маҳсулдорлиги ошди. Колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари чорвачиликни ривожлантириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун муваффақиятли кураш олиб бормоқдалар.

— Областда, — дейди ўртоқ Тасанбоев, — кўпгина чорвачилик машъаллари бор. Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати ўртоқ Есимов директорлик қилаётган «Қизилқум» қоракўлчилик совхозининг коллективи прогрессив иш методларини, биологик йўл билан икки марта урчитишни жорий қилиб, бу йил ҳар 100 бош совлиқдан 157 тадан қўзи олди ва давлатга юқори навли қоракўл териси сотиш планини бир мунча ошириб бажарди, давлатга гўшт топшириш йиллик планини муддатидан илгари бажарди, маҳсулотнинг таннархини камайтирди.

Бироқ илғорларнинг тажрибасидан барча чорвадорлар ҳам баҳраманд бўлмаётирлар деб бўлмайди. Бу йил областда ҳар юз бош сигирдан ўртача ҳисобда атиги 61 та бузоқ олинди.

Сирдарё областининг колхоз ва совхозларида мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтиришга кам эътибор берилмоқда. 20 октябргача дағал хашак тайёрлаш плани 60 процент ва силос бостириш плани 83 процент бажарилди. Кўпчилик хўжаликларда кўп меҳнат талаб қиладиган иш процессларини механизациялаштириш яхши жорий қилинмаётир. Чорвачилик фермалари мутахассислар билан етарли таъминланмаётир.

Ҳозир областнинг партия ва совет ташкилотлари, чорвадорлари мавжуд камчиликларга тезлик билан барҳам бермоқдалар.

Ўртоқ Тасанбоев колхоз ва совхозларни ихтисослаштириш, шунингдек яйловларни лентали сув чиқариб берадиган трубалар, пўлат трослар, арқонлар, овуллар ва кийгизлар билан яхшироқ таъминлаш зарурлиги ҳақидаги масалани ўртага қўйди.

Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги Охунбобоев номли колхознинг комплексchallашган бригадаси бошлиғи **М. Юнусовага** сўз берилади.

— Бизнинг комплекслашган бригадамизда, — деди у, — 230 бош қора мол бор. Уларга бизнинг ўзимиз озуқа тайёрлаймиз. 20 гектар ерда маккажўхори етиштирдик. Бу йил ҳар гектар ердан 850 центнердан кўкпоя олдик. Хашаки лавлагидан ҳам яхши ҳосил етиштирдик.

Бу йил биз давлатга сут ва гўшт сотиш планларини ошириб бажарамиз. Маҳсулотнинг таннархи ҳам бир мунча камайди. Турмуш комплекс бригаданинг афзаллигини кўрсатди. Бригада аъзолари келгуси йили янги муҳим мармаларни эгаллайдилар.

Қорақалпоғистон АССР қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министри **В. В. Бритов** айтдики, автоном республиканинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга қоракўл териси ва тухум топшириш йиллик планларини муддатидан илгари бажардилар, ҳозир жун тайёрлаш планини бажариш арафасида турибдилар. Чорва молларидан бола олиш анча кўпайди, урғочи молларнинг қисир қолиши ва нобуд бўлиши ҳоллари камайди.

— Бироқ, — деди нотиқ, — чорвадорларнинг иши ҳали ҳозирги куннинг талабларига жавоб бермайди. Колхоз ва совхозларда сигирлар, чўчқалар, паррандалар сонини кўпайтириш планлари яхши бажарилмаётир, молларнинг маҳсулдорлиги паст. 20 октябргача давлатга гўшт топшириш йиллик плани 64,7 процент ва сут тайёрлаш плани 65 процент бажарилди.

Ҳозир Қорақалпоғистонда бир нечта ихтисослаштирилган чорвачилик совхозлари ва иккита қўйчилик совхози, иккита совхозлараро бўрдоқичилик базаси ташкил этилди. Келгуси йили барча хўжаликларда чорвачиликни ихтисослаштиришни тугаллаш назарда тутилади. Сигирлар пахта етиштирувчи хўжаликларда, гўшт учун боқиладиган чорва моллари ихтисослаштирилган чорвачилик совхозларида ва колхозлараро чорвачилик хўжаликларида марказлаштирилади. Ҳар бир ишлаб чиқариш бошқармасида битта паррандачилик-чўчқачилик хўжалиги ташкил қилиш ва барча чўчқалар ҳамда паррандаларни ана шу ерда тўплаш назарда тутилмоқда. Тўрткўл ишлаб чиқариш бошқармасида иккита колхозлараро қўйчилик хўжалиги ва Амударё ҳамда Хўжайли ишлаб чиқариш бошқармаларида биттадан ана шундай хўжалик ташкил қилиш планлаштирилмоқда. «Устюрт», Карл Маркс номли, Бердах номли чорвачилик совхозларини майдалаштириб, қўшимча равишда учта қўйчилик совхози ташкил этиш назарда тутилмоқда.

Автоном республика хўжаликларида дағал хашак тайёрлаш ва силос бостириш планларининг сўзсиз бажарилиши юзасидан чоралар кўрилмоқда.

Чорвадорларнинг малакасини ошириш, фан эришган муваффақиятлар ва илғор тажрибани жорий қилиш, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашни такомиллаштириш, наслчилик ишларини ветеринария хизмати кўрсатишни яхшилаш юзасидан ҳали кўп иш қилиш керак. Ҳозирги вақтда чорва моллар қишловига яхши тайёргарлик кўришга алоҳида эътибор берилмоқда.

— Қорақалпоғистоннинг партия ташкилотлари, барча чорвадорлари, — дейди ўртоқ Бритов, — етти йилликнинг бешинчи йилини муваффақиятли якунлаш, чорва моллар қишловини нобудгарчиликка йўл қўймаган ҳолда ўтказиш ва бу билан келгуси йили чорвачиликни янада ривожлантириш учун мустаҳкам замин яратишни ўзларининг шон-шараф ишлари деб ҳисоблайдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** катта нутқ сўзлади.

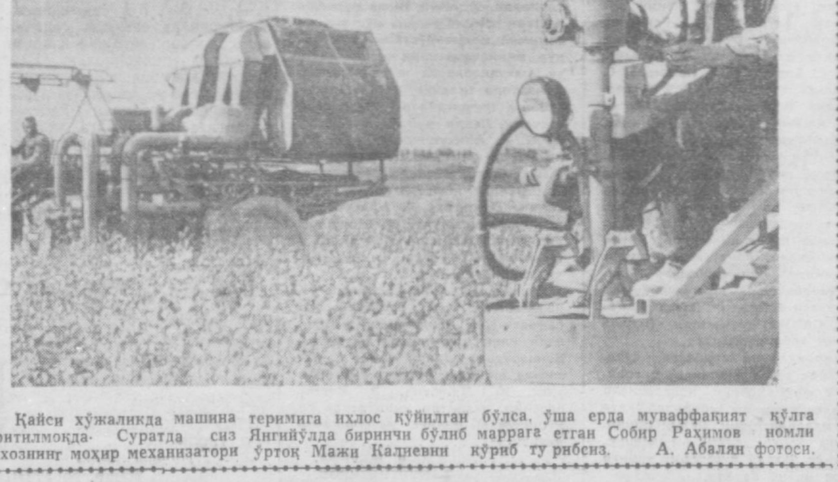

Қайси хўжаликда машина теримига ихлос қўйилган бўлса, ўша ерда муваффақият қўлга киритилмоқда. Суратда сиз Янгийўлда биринчи бўлиб маррага етган Собир Раҳимов номли колхознинг моҳир механизатори ўртоқ Мажи Калиевни кўриб турибсиз. А. Абалян фотоси.

ЭРТАГА СССР КАСАБА СОЮЗЛАРИ XIII СЪЕЗДИ ОЧИЛАДИ

КАСАБА СОЮЗЛАРИ— КОММУНИЗМ МАКТАБИ

... СОВЕТ ҚАСАБА СОЮЗЛАРИ МАМЛАКАТИМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИ УЧУН ТАРБИЯ, БОШҚАРИШ, ХЎЖАЛИКНИ ЮРИТИШ МАКТАБИДИР, КОММУНИЗМ МАКТАБИДИР. КОММУНИСТИК ҚУРИЛИШ ПРОГРАММАСИНИ АМАЛГА ОШИРИШ УЧУН КУРАШ ҲОЗИРГИ ДАВРДА КАСАБА СОЮЗЛАРИ ФАОЛИЯТИДА АСОСИЙ ЎРИННИ ЭГАЛЛАМОҒИ ЛОЗИМ. МЕҲНАТКАШ ИНСОН ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК ҚИЛИШ — КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ЮКСАК БУРЧИ ВА ВАЗИФАСИДИР. БИЗНИНГ КАСАБА СОЮЗЛАРИМИЗ КАСАБА СОЮЗ ИШИНИНГ ТРАДИЦИОН ПРИНЦИПЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИБ, УЛАРНИ ЯНГИ-ЯНГИ КОММУНИСТИК ФОРМА ВА МЕТОДЛАР БИЛАН БОЙИТИБ, МЕҲНАТКАШЛАР ОММАСИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ, ЖАМИЯТНИНГ БАРЧА ИШЛАРИНИ БОШҚАРИШГА АКТИВ СУРАТДА ЖАЛБ ҚИЛИШЛАРИ ЛОЗИМ.

Н. С. ХРУШЧЕВ.

Пойтахтимиз остонасида қад кўтараётган Тошкент ГРЭСи қурувчилари СССР касаба союзларининг XIII съездини ҳамда Улуғ Октябрь байрамини муносиб совғалар билан кутиб олмоқдалар. Нурчилар ҳозир генератор турбинасининг биринчи навбатини муддатидан олдин ишга тушириш учун зўр ғайрат ва шижоат кўрсатяптилар. Айниқса М. Каритов бошлиқ монтажчилар бригадаси бу ишда барчага ўрнак бўлмоқда. Суратда: (чапдан) А. Тўраев, М. Каритов (бригадир), В. Облицов, С. Тен, М. Қосимов, М. Нуренбетов, С. Белаусов ўртоқлар.

А. Тўраев фотоси.

ТАШКИЛОТЧИ, ТАРБИЯЧИ БЎЛАЙЛИК

КПСС Марказий Комитетининг ноябрь ва ВЦСПСнинг XI Пленуми қарори асосида область касаба союзлари комитети ўз ишини тубдан қайта қура бошлади. Область, район ва касаба союз бошланғич ташкилотларига раҳбарлик қилиш услубини яхшилай бошлади.

Президиумда 1-«Оҳангарон» совхозида чорвадорлар меҳнатига ҳақ тўлаш янги усулининг жорий этилиши, заҳарли дориларни сақлаш ва ташиш вақтида меҳнатни ҳимоя қилиш, техника хавфсизлигини таъминлаш қоидаларини бажарилиши, ёзда ишчи, хизматчилар болаларининг дам олишларини ташкил этиш, областда ҳаваскорлар тўгараги кўриги ўтказиш, область «Узсельхозтехника» бирлашмасида социалистик мусобақанинг бажарилиш якунлари, далачилик бригадаларида хўжалик ҳисобига ўтишнинг афзалликлари 2-«Оққўрғон» совхозида ғўза парвариши даврида социалистик мусобақанинг ташкил этилиши сингари масалалар тез-тез муҳокама қилиб турилди. Булар ўз навбатида ижобий натижалар берди.

2-«Оҳангарон» совхози ишчилар комитети (раиси ўртоқ Оқилов) президиумда муҳокама қилингандан кейин ўз ишида жиддий бурилиш ясади. Совхозда ишловчи барча ишчи ва хизматчилар касаба союзига 100 процент аъзо қилинди. Тошкент наслчилик совхози ишчилари комитети (раиси ўртоқ Зокиров) совхоз коллективи ўртасида маданий-оқартув ва сиёсий-тарбия ишларини кучайтирди. Совхозда 28 кишидан иборат лекторлар группаси тузилди. Биринчи ярим йилнинг ўзида бу группа томонидан 100 та лекция, доклад тингланди. Бунга 5 мингга яқин киши қатнашди. Совхоз марказидаги кутубхона иши яхши йўлга қўйилган. Унинг 400 га яқин доимий китобхонлари бор. Шунингдек бу ерда кутубхона Совети тузилган.

Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини бажариш учун астойдил курашиб, экиш планини 102 процент бажардилар. 7 июлда областимизда нўхат тайёрлаш, 16 июлда ғалла тайёрлаш планлари ошириб бажарилди. Бу йил ўтган ҳамма йилларга нисбатан областимизда 1,7 баравар кўп ғалла тайёрланди. Бу соҳада юқори Чирчиқ, Урта Чирчиқ ва Бўка ишлаб чиқариш бошқармалари, «Кўнорол», Тошкент наслчилик совхози ғалланорлари яхши меҳнат қилиб, катта ҳисса қўшдилар. Областимиз пиллачилари давлатга 12888 центнер қимматбаҳо пилла сотиб планни 116 процент адо этдилар. Областимизда ярим йиллик гўшт ишлаб чиқариш ўтган йилга нисбатан 3,6 процент кўпайди. Бу соҳада «Қорасув», «Чиноз» наслчилик совхозлари эришган ютуқлар мақтовга лойиқ. Лекин «Химик», 2-«Оққўрғон» совхозлари гўшт ва сут ишлаб чиқаришда ҳамон орқада қолмоқдалар.

Ҳозир областдаги қишлоқ ва саноат корхоналарида коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун социалистик мусобақа авж олиб кетди. 2-—«Мелкомбинат», «Узбекистон ССР беш йиллиги» совхози, «Ташкентзаготзерно»-даги 9 та цех ва ферма, 423 бригада мана шу шарафли номни олиш учун курашмоқда. Ҳозиргача 2 цех, 71 бригадага коммунистик меҳнат коллективи, 245 ишчига коммунистик меҳнат зарбдори, деган унвон берилди. 11 киши В. Гаганова изидан бориб, қолоқ участкаларда ишлашга ўтди. Турсуной Охунова, Валентин Тюпко шулар жумласидандир.

Лекин Коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун бошланган ишда ҳали жиддий камчиликларимиз бор. Ахир бу ҳаракатга энди 13 процент ишчи қатнашаётганини қониқарли, деб бўлмайди. Айниқса «Коммунизм», 1—«Оҳангарон», «Келес», «Бўзсув» совхозларида, Бўкадаги «Узсельхозтехника» коллективи ўртасида бу ҳаракат суст давом этмоқда.

Касаба союзларининг ташаббуси билан областдаги хўжаликларда 19 та иқтисодий бюро ташкил этилди. Бунга ишлаб чиқариш илғорларидан 200 киши қатнашмоқда. Бюро аъзолари хўжалик раҳбарларига иқтисодий резервларни қидириб топиш ва фойдаланишда ҳамда хўжалик ҳисобини такомиллаштиришда яқиндан ёрдам бермоқдалар. «Узбекистон ССР беш йиллиги» совхозидаги иқтисодий бюро айниқса яхши ишламоқда. Бу совхозда ҳар ойда планга нисбатан қилинган сарф харажатлар таққослаб кўрилади. қандай турдаги меҳнат иқтисод қилинганини, унинг сабаблари аниқланади, натижаси ишчилар ўртасида муҳокама қилинади. Камчиликларнинг сабаблари очиб ташланади. Совхозда бу иш мунтазам давом эттирилгани туфайли 1962 йилда етиштирилган ҳар центнер пахтанинг таннархини 1 сўм 10 тийин камайтириш мумкин бўлди.

1-«Оққўрғон» совхозида ҳам иқтисодий бюро ишлаб турибди. Масалан, май ойида бўлимлар, бригадалар иши текширилди. 4-бўлимда 4 ой давомида экишга тайёрлик ва экиш даврида 3651 сўм иқтисод қилинган. Бу яхши. Лекин шу даврда 258 сўмлик ёнилғини кўп сарфлаб юборганлар.

Хўжаликлардаги бошланғич ташкилотларда рационализаторлар ҳаракати кенгайиб бораяпти. Ҳозир 600 кишини бирлаштирган 32 та рационализаторлар жамияти бор. Биринчи ярим йилда улар томонидан 289 та рационализаторлик таклифи тушди. Шундан 234 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Бу таклифлар амалга оширилгани туфайли 36,4 минг сўм фойда қилинди.

Қишлоқ хўжалигига илғор тажриба ва фан янгиликларини жорий этишда фан-техника жамияти яқиндан ёрдам бермоқда. Областимиздаги 54 хўжаликда фан-техника жамияти тузилган. Унинг ҳозир қишлоқ хўжалик мутахассислари ва новаторлардан 2000 аъзоси бор.

Область касаба союз жамиятида бу каби мисолларни яна келтириш мумкин. Буларнинг ҳаммаси ишчиларга қулай меҳнат шароити яратишга, илғор тажрибаларни ва фан-техника янгиликларини кенг жорий қилишга, шу йўл билан партиямиз талаб қилганича кўпроқ қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга, етиштирилган маҳсулот таннархини камайтиришга, ҳосилдорликни ошириб мўл-кўлчиликни таъминлашга қаратилган. Бу соҳада область касаба союз ташкилоти ва унинг бошланғич ташкилотлари ва барча касаба союз аъзолари актив иштирок этиб, касаба союзларнинг XIII съездини муносиб кутиб олмоқдалар.

С. МУСАЕВ,
Тошкент қишлоқ область касаба союзининг раиси.

ЖАМОАТЧИЛИК— КАТТА КУЧ

Оҳангарондаги кислород склади қурилиши Б-0-6 маркали балкалар бўлмаганлиги учун кечика бошлади. Қурилишда ташкил этилган «Комсомол прожектори» пости шаҳардаги 4-темир-бетон буюмлар заводига рейд уюштиришди. Завод коллективига аҳволнинг жиддийлигини тушунтирдилар, ҳамда балка тайёрлаш учун кетадиган вақтни қисқартириш йўлларини айтиб бердилар. Уч кундан сўнг балкалар тайёр бўлди. Ишлар жўнашиб кетди.

Қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати ходимлари касаба союзининг Тошкент область комитети кенг жамоатчиликка таянган ҳолда иш олиб бормоқда.

Ҳозир Тошкент бинокорлик корхоналари ва қурилишларида 49 та штаб ва 200 га яқин контроль постлари ишлаб турибди. Бу жамоатчилик коллективларида ўн мингдан ортиқ касаба союз активлари иштирок этмоқда. Шуниси характерлики, 207 қурилиш ва корхона касаба союз ташкилотларидан 181 таси жамоатчидир. 3,5 мингдан ортиқ касаба союз ташкилотлари ходимлари маош олмасдан ишламоқдалар. Бу кишилар корхонада меҳнатни ташкил этиш, ишчиларнинг маиший ва маданий шароитларини яхшилаш соҳасида катта ишлар олиб бормоқдалар. Кишиларнинг умумий маълумотлари ва маданий савияларини оширишда яқиндан ёрдам беришяпти.

Қурилиш, завод ва маҳаллий касаба союз комитетлари ишига доимий ишлаб чиқариш комиссиялари айниқса яқиндан ёрдам бермоқда. Улар коммунистик меҳнат ҳаракатини ташкил этишда салмоқли ҳисса қўшаётирлар. Бугунги кунда областимиз бинокорларидан 494 кишига коммунистик меҳнат зарбдори деган шарафли ном берилган. 259 бригада коммунистик меҳнат коллективларидир. 146 бригада 23 мингдан ортиқ киши ана шу номни олиш учун курашмоқда.

Тошкент область қурилиш ва бинокорлик материаллари корхоналари ишчилари касаба союз комитети КПССнинг тарихий XXII съезди қарорларини амалга оширишда жамоатчиликнинг ролини янада кучайтириш учун барча чораларни кўрмоқда.

Октябрь байрамининг 46 йиллиги яқинлашиб келаётган шу кунларда барча касаба союз активлари ишчилар ўртасида социалистик мусобақага бошчилик қилмоқда.

И. ЗАБИРОВ,
Тошкент область қурилиш ва бинокорлик материаллари корхоналари ишчилари касаба союз комитетининг раиси.

СЪЕЗДГА ТОРТИҒИМИЗ

Совхозимизнинг коллективи КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми арафасида касаба союзларининг XIII съезди шарафига коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун бошланиб кетган социалистик мусобақага қўшилган эди.

Жумладан совхоз коллективи ўтган йилга нисбатан ҳосилдорликни гектар бошига 2 центнердан ошириш, пахтанинг таннархини камайтириш, ҳар бир ишловчи ҳисобига пландаги 118,5 ўрнига 129,5 центнердан пахта етиштириш, меҳнат сарфлашни камайтириш мажбуриятини олди. Шу билан бирга совхоз касаба союз ташкилоти ўз олдига барча ишчиларни турли ўқишга жалб қилиш, чунончи сиртқи ўрта ва олий ўқув юртларига, совхозда ташкил этилган қишлоқ ёшлар мактабига, сиёсий, қишлоқ хўжалик ва техникани ўрганиш тўгаракларига жалб этиш вазифасини қўйди.

Совхоз ишчиларининг меҳнатга онгли муносабатлари туфайли ишлаб чиқаришни ташкил этишда энг қулай методлар излаб топиляпти. Совхозимизда жорий этилган звеноларни хўжалик ҳисоби яхши натижалар бера бошлади.

Ҳозир совхозимизда 5 та бўлимдан 3 та бўлим ишчилари ва 25 бригада коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашмоқда. 2 бригада коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номга эга бўлди.

Қолоқларга коллектив бўлиб ёрдам бериш бизнинг совхозда традиция бўлиб қолди. Коллективимиз қолоқ 1—2-«Оққўрғон» совхозларини оталиққа олиб, йил бўйи ёрдам бериб келди.

Ишчилар комитети звено, бригада ва бўлимлар ўртасида социалистик мусобақани кучайтириш тадбирларини амалга оширди. Маъмурият билан биргаликда кўчма Қизил байроқ ташкил қилди.

Мавжуд резервларни қидириб топиш, контролликни кучайтириш учун доимий ишлаб чиқариш кенгаши тузилди. Бунга 105 киши сайланган. Кенгашда муҳокама қилиш учун ишлаб чиқаришга доир 17 та таклиф тушди. Шундан 15 таси амалга оширилиб, ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Совхоз клубида хор, музика, рақс ва бошқа тўгараклар ташкил этилган. Буларга 100 киши қатнашяпти.

Совхоз касаба союз ташкилоти ишчиларнинг маиший аҳволини яхшилаш, болалар боғча ва ясилиларининг ишларини йўлга қўйиш чораларини ҳам кўрди.

Бу тадбирлар яхши натижа берди. Совхозимиз коллективи пахта тайёрлаш планини шараф билан қисқа муддатда бажарди. Энди мажбуриятни ҳам бажариш учун астойдил курашмоқда. Бу съездга бизнинг совғамиздир.

А. БУРХОНОВ,
Оққўрғон. «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози ишчилар комитетининг раиси.

Ўзбекистонда рус адабиёти ва санъати декадаси 1963

ҚАРДОШЛИК МАДҲИЯСИ ЯНГРАЙВЕРСИН!

Искренне рад встрече с вашим родным и близким сердцу моему столицы Узбекистана. Знаю ваше радушие и гостеприимство неразменными и вновь благодарю за радость дружеской чудесной встречи.

Желаю читателям газеты „Тошкент хакикаты" радостей, здоровья и больших успехов в вашей замечательной трудовой жизни.

Б. Андреев

ТОШКЕНТ—ҚАЛБИМГА ЯҚИН ШАҲАР

45 фильм бизни буюк кино санъати устаси СССР халқ артисти Борис Андреевич Андреев билан таништирган. Сўнгги «Оптимистик трагедия» фильмида севимли артистимиз Андреев бош қаҳрамон Вожақ ролида ўйнаган.

Мухбиримиз совет кино санъатининг юлдузи ҳисобланган Б. Андреевдан «Тошкент ҳақиқати» газетхонларига пойтахтимиздан олган таассуроти тўғрисида гапириб беришни илтимос қилди. У қуйидагиларни айтди:

— Сизнинг серқуёш пойтахтингизга биринчи келишим эмас. Тошкент менга шунинг учун яқин ва қимматлики оғир уруш йилларида бу ерда очиқ кўнгил ва меҳмондўстлик қарши олди.

Мен бирнеча бор талабчан ўзбек томошабинлари билан ижодий учрашувларда бўлганман, дўстона суҳбатларда қатнашганман. Бу шаҳарда менинг дўстларим жуда кўп. Машҳур ўзбек артисти Шукур Бурхонов билан «Илья Муромец» фильмида қатнашганим билан фахрланаман. Ўзбек драма усталари билан бўлган учрашувлар актёрлик маҳоратимнинг ўсишига баракали таъсир кўрсатди. Ўзбек актёрларида инсон характерини очиб берувчи нозик лирика жозиба билан чирмашиб кетган.

Мен ўйлайманки, Тошкентда ўтаётган декада халқларимиз орасидаги маданий дўстлик алоқаларининг янада юксалишига ёрдам беради.

Суҳбат охирида Б. Андреев эсдалик ёзиб берди.

Рус биродарларимизнинг санъатига ҳамма жойда қизиқиш катта. Суратларда: 1. Ўзбекистонда рус адабиёти ва санъати декадасининг қатнашчиси, композитор Эдуард Колмановский Октябрь революцияси номли завод коллективи учун музика асарини ижро этаётир. 2. Композитор Е. Радигин эса «Ташсельмаш» заводи ишчиларининг меҳмони бўлди. У чалган ёқимли куйлар ҳаммага манзур бўлди. В. Лейзерович ва Б. Мазур фотолари, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҚАРДОШЛАР МУШОИРАСИ

Декада адабий қисмининг очилиш маросими

Адабиётимизнинг темаси — замонавийлик, қаҳрамони — коммунизм қурувчиси, формаси — жанговар, жўшқин ҳаётимиздаги жамики ранг-баранг ҳиссиётлар ва бўёқлар лиммо-лим оқаётган бир дарёдир. Россия ва Ўзбекистон ёзувчилари 25 октябрда ана шу асосий проблемалар устида катта ижодий суҳбат олиб бордилар.

Ҳамма ёзувчиларимизнинг фикри-зикри бир нарсада: жонажон партия адабиётимиз билан санъатимизни нимага чорлаётган бўлса, шунинг ҳаммасини амалга оширишдадир. Партия ва ҳукумат раҳбарлари билан учрашувлар, КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорлари, Никита Сергеевич Хрушчевнинг доно маслаҳатлари ҳар бир санъаткорга қанот бағишлади.

Свердлов номли театр зали одамлар билан лиқ тўлган. Бу ерга, Декада адабий қисмининг очилиш маросимига Россия ва Ўзбекистон ёзувчилари билан биргаликда олимлар, адабий танқидчилар, таржимонлар ҳам келишди. Юзлаб китобхонлар севимли асарларнинг авторлари билан шу ерда яна учрашишди.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари **К. Яшин** улуғ рус адабиётига бағишланган тантанали байрамни очади.

— Қадрдон биродарлар — улуғ рус адабиётининг арбоблари, — дейди у.— Кўп миллатли жонажон адабиётимиз майдонидаги муштарак, қийин, айни маҳалда мароқли ва фахрли ишни ҳамкорликда олиб бораётган азиз ўртоқларимиз!

Аввало, Декада адабий қисмининг очилиш куни билан сизларни бутун республика жамоатчилиги номидан табрикламоқчиман. Бу — ҳаммамиз учун тарихий воқеа бўлиб умумхалқнинг улуғ байрамидир. Бу ерга кўп одам тўпланди, улуғ рус адабиётига бўлган ҳурмат ва муҳаббат, эътиқод ва эътимод уларни мана шу байрамга олиб келди.

Бошқа қардош республикаларнинг адабиёти сингари ўзбек совет адабиёти ҳам даставвал рус адабиётининг доимий қардошларча ёрдами билан ривожланмоқда ва такомиллашиб бормоқда.

Рус адабиёти халқимизга, жонажон адабиётимизга қилган ҳамма яхшиликлар учун биз ҳамиша сизларга жуда астойдил, жуда самимий миннатдорчилик изҳор қилаберамиз. Қардошликнинг забардаст кучи, кишилик тараққиётига хизмат қилиш одамларнинг бахт-саодати учун кураш ҳаммамизни бирлаштириб ва иноқлаштириб турибди.

Биз рус адабиёти ва санъати Декадасини ўзимиз учун жуда муҳим бўлган идеология фронтидаги қардошларча ўзаро ёрдамнинг шаклларидан бири деб билмоқдамиз.

Азиз меҳмонлар! Номлари ўзбек китобхонига яхши маълум бўлган ёзувчилар Декада қатнашчилари составига кирганлигини эшитиб халқимиз беҳад хурсанд бўлди. Ўртоқ Яшин қизғин қарсаклар остида Россия Федерацияси ёзувчилари делегацияси аъзоларини тўпланганларга таништиради ҳамда кечани олиб бориш учун делегация раҳбари СССР Ёзувчилар союзининг секретари Н. М. Грибачевга сўз беради.

— Сизларга, — дейди **Н. М. Грибачев,** — барча рус ёзувчиларидан самимий салом ва энг яхши тилаклар топширишимга рухсат бергайсиз. Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари Декада қатнашчиларини меҳмондўстлик, зўр илтифот билан кутиб олаётганликлари учун чин кўнгилдан минг-минг раҳмат.

РСФСР Ёзувчилар союзининг секретари **С. П. Бабаевский** сўзга чиқади. Халқларимизнинг дўстлигини ўйлаган вақтимизда, — дейди у, — бу дўстлик кўзимизга абадий бўлиб кўринади. Бу дўстлик ҳеч қачон камаймайдиган азим, лиммо-лим Волга дарёсини эслатади.

Россия Федерацияси Ёзувчилар союзи правлениеси номидан, Россиянинг барча ёзувчилари номидан сизларга ғоят оташин салом топширишимга, Ўзбекистон ёзувчиларининг ижодий ишларига янги ютуқлар тилашимга ижозат бергайсиз.

Рус адабиётининг вакилидан кейин минбарга Ўзбекистон халқ шоири **Ғафур Ғулом** чиқади. У ўзининг «Ленин ва Шарқ» деган шеърий тўпламидан бир шеърни илҳом билан ўқиб беради. Совет халқларининг севимли йўлбошчиси, Коммунистик партия доно миллий сиёсатининг ижодкорига бағишланган бу жўшқин асарни залдагилар зўр эътибор билан эшитадилар. Азиз меҳмонлар — рус ёзувчилари бутун зал билан биргаликда шоир шарафига қизғин қарсак чаладилар. Ғафур Ғулом уларга қараб ўзининг «Меҳмон бўлиб келинг, дўстларим!» деган шеърини ўқиб беради.

—Мана, меҳмон бўлиб ҳам келдик!— деб жавоб беради унга рус шоири **С. А. Васильев.** У Ғафур Ғуломнинг ҳозиргина ўзбек тилида жаранглаган шеърини худди ана шу минбарга чиқиб ўз таржимасида ўқийди.

Шоир «Россия» деган ўз шеърини ҳам завқ билан ўқир экан, зал уни қизғин нарсаклар билан олқишлайди.

Залда яна бир шеърий табрик янграб кетади. Бу табрикни машҳур шоир, драматург ва публицист «Огонёк» журналининг редактори **А. В. Софронов** ўқийди. Кеча қатнашчилари унинг «Тошкентга учаяпман» деган шеърини биринчи бўлиб эшитдилар. Бу шеърни шоир чет элдан Москва орқали Ўзбекистонга кела туриб йўлда ёзибди.

«Дружба народов» журналининг редактори **В. А. Смирнов** сўзга чиқади. Ҳозир кўпмиллатли совет адабиёти, деб таъкидлайди, у, яхши равнақ топиб, кескин юксалиш йўлида бормоқда. Партия ва ҳукумат раҳбарларининг адабиёт ва санъат арбоблари билан жуда муҳим учрашувлари, КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорлари, совет санъаткор интеллигенциясининг вазифалари тўғрисида Никита Сергеевич Хрушчев айтган унутилмас, ғоят принципиал, тўлқинлантирувчи сўзлар — совет санъати ва адабиётини ривожлантиришнинг туб проблемалари устида олиб борилган ана шу жиддий гапларнинг ҳаммаси ижодий меҳнат кишиларига ғоят баракали таъсир кўрсатмоқда.

«Дружба народов» журналимизга бир назар ташлаш диққатга сазовордир. Бу журнал А. М. Горькийнинг васиятига биноан, барча қардош адабиётларимизнинг бадиий муваффақиятларини мунтасил ёритиб турувчи, уларнинг ажойиб бойликларини пропаганда қилувчи орган сифатида ташкил қилинган. Ўзбек адабиёти тўғрисида гапирадиган бўлсак, шуни айтиш керакки, сўнгги йилларда биз ўзбекистонлик авторларнинг бир қанча салмоқли асарларини босиб чиқардик. Журнал саҳифаларида Ш. Р. Рашидовнинг «Ленин ва Шарқ» ҳамда «Ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси» деган чуқур мазмунли мақолалари эълон қилинди. Бу мақолалар Ўзбекистон Коммунистик партияси, унинг Марказий Комитети ленинча миллий сиёсатни қандай изчиллик билан амалга ошираётганини, шу асосда серқуёш Ўзбекистон кўклам чоғидаги боғлардай нақадар яшнаб кетганини, ўзбек ва рус халқларининг қардошларча дўстлиги қандай мустаҳкамланганлигини рус китобхонига ҳикоя қилиб берди. Журналда Асқад Мухтор, Ойбек, Ғафур Ғулом, Сергей Бородин, Иброҳим Раҳим, Саидаҳмад ва бошқа кўпгина ёзувчиларнинг янги асарлари босилди.

Ҳозирги Декада меҳнатсевар, мард ўзбек халқи билан қардошлик алоқаларимизни янада қаттиқроқ мустаҳкамлаб юбориши, рус адабиётининг Ўзбекистондаги бадиий сўз санъаткорлари билан қардошлик алоқаларини мустаҳкамлаб юбориши, ҳаммамизни, бутун кўп миллий улуғ адабиётимизни бойитиш шак-шубҳасиздир.

Залда яна шеърий мисралар янграйди. Бу мисраларнинг автори — ёш шоира **Р. Ф. Казакова** ўзининг «Коммунистнинг бевасига», «Москва атрофи» ва «Биз билан бирга» шеърларини ўқиб беради.

«Москва» журналининг редактори ёзувчи **Е. Е. Поповкин** бундай дейди:

— Мана шу залда кўпгина қардош республикалардан келган дўстларимиз ўтиришибди. Шундай бўлгани жуда соз! Адабиётимизни текшириб кўрган вақтимизда шу адабиётга баракали таъсир кўрсатаётган дўстларимизнинг мададкорлигига, қардошларча дўстлигимизга ҳамиша қувонамиз.

Шоир **Уйғун** ўзининг «Россия ҳақида»ги шеърини завқ-шавқ билан ўқиб беради.

Ленинградлик шоир **Г. А. Некрасов** шеър ўқийди. Шундан сўнг **В. В. Державин** кеча қатнашчиларини Ғафур Ғулом шеърларидан рус тилига қилган таржималари билан таништиради.

— Бизнинг учрашувимиз, шу Декада Совет ҳокимиятининг жуда катта ғалабасидан — халқларнинг ленинча дўстлигидан далолат бериб турибди,— деб таъкидлайди ўз нутқида адабий танқидчи **Н. А. Абалкин.**— Дўстлигимиз ҳақидаги сўзлар ҳамиша жаҳондаги энг латофатли сўзлар бўлмоғи керак, чунки айни биз, совет кишилари халқларнинг қардошларча муҳаббати, уларнинг абадий дўстлиги нима эканлигини жаҳонда биринчи бўлиб кўрдик. Биз бу ерга, Ўзбекистонга дўстлигимиз, қардошлигимиз янада мустаҳкамланаверсин, деган мақсадда келдик.

Бирин-кетин минбарга Россия шоирлари чиқишади — **С. С. Орлов** ўзининг «Ленин номи билан аталар шаҳрим» ва «Иккинчи» шеърларини, **С. А. Баруздин** болаларнинг ажойиб ҳиссиёти ҳақидаги шеърини, **С. Л. Северцев** Уйғун ва Рамз Бобожон шеърларидан қилган таржималарини, **С. В. Викулов** Владимир Ильич Ленинга бағишланган шеърий асарини ва «Менинг аждодим» шеърини ўқиб беради.

Раислик қилувчи шоира **Зулфияга** сўз беради.

— Биз бир мамлакатда, бир оилада яшаяпмиз,— дейди у тўлқинланиб.— Бинобарин, мамлакатнинг турли томонларида яшаётган биз ёзувчилар ягона ва улкан совет адабиётини ривожлантирмоқдамиз! Мана шу минбарга чиққан Ўзбекистон шоирлари қатори мен ҳам улуғ рус адабиётига, мамлакатимиздаги барча халқларнинг адабиётларига бўлган муҳаббатимни, чексиз ҳурматимни изҳор қиламан.

Шоира ўзининг Қозоғистон циклидаги шеърини ўқиб беради. У минбардан тушиб кетгандан кейин ҳам унинг асарлари залда жаранглай беради. Шоир **С. И. Липкин** бу асарларни ўз таржимасида рус тилида ўқийди. Шундан сўнг у ўзбек адабиётининг классиги Алишер Навоий асарларидан қилган таржималарини ўқиб беради.

Рус совет шоирлари ёш авлодининг вакили **Р. И. Рождественский** минбарга шеърлари билан чиқади. У «Марсия» поэмасидан парча, «Винтчалар» ва «Залдан чиқарилган хатга жавоб» шеърларини ўқиб беради.

Кеча қатнашчилари шоир **Н. М. Грибачевни** қизғин қарсаклар билан кутиб оладилар. Тўпланганларнинг илтимосига биноан, у ўзининг «Менсиз» ва «Сукунат» шеърларини завқ билан ўқийди.

Тошкентда яқинда ташкил қилинган рус тили ва адабиёти институтининг студенти **М. Сирожиддинова** кеча охирида улуғ рус адабиёти вакилларини Ўзбекистон ёшлари номидан самимий табриклайди.

— Рус адабиётини ва иккинчи она тилимиз бўлган рус тилини кенг оммага ёйиш — зўр бахт-саодатдир,— деб хитоб қилади у.— Ажойиб рус ёзувчилари Ўзбекистоннинг севимли ёзувчилари ва шоирлари қатори қалбимизга абадий жо бўлиб қолди. Қардош адабиётларимизнинг яқинлиги маънавий бойликларимизга бойлик қўшмоқда. Сизларни Ўзбекистон тупроғида қайта-қайта табриклаймиз! Бундай учрашувларнинг кети сира узилмасин!

Дарҳақиқат, кеча тамом бўлди-ю, лекин улуғ рус адабиёти билан учрашув давом этаберади. (ЎзТАГ).

Суратларда: (ўнгдан) 1. Қардош рус адабиёти ва санъати декадаси қатнашчиларининг Алишер Навоий номли опера ва балет театрида кутиб олиниши. 2. Навоий номли халқ кутубхонасида рус ёзувчилари ва шоирларининг китобхонлар билан учрашуви бўлиб ўтди. Ёш шоира Рима Казанова автограф бермоқда.

В. Кожевников, Р. Шамсутдинов, В. Салов фотолари.

КОЛХОЗДА БАЙРАМ

Куни неча республикамизнинг пойтахти Тошкентимизда ўз декадасини — санъат тўйини зўр муваффақият билан бошлаб юборган рус адабиёти ва санъати намояндаларининг бир группаси бугун эрта тонг билан Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли «Шарқ юлдузи» колхозига меҳмон бўлиб келишади деган овоза бир кун олдиноқ колхозчилар орасига тарқалди.

Мана, колхоз клубига бутун мамлакатга донги кетган пахтакор, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, колхоз раиси Ҳамроқул ота Турсунқулов ҳам етиб келди. Колхозчиларнинг ўйин-кулгиси авжида. Шу пайт кафтдек текис колхоз йўлида визиллаб келаётган енгил автомашиналар кўринади. Ҳамма ўша томонга қарайди. Меҳмонлар келишди, деган овозлар жаранглайди. Азиз меҳмонлар машиналардан тушар эканлар, Ҳамроқул ота Турсунқулов, «Ленинизм» колхозининг бригада бошлиғи Озода Маматова, 12-мактабнинг илмий бўлим мудири Ҳафиза Бекмирзаевалар уларга нон-туз тутадилар. Колхоз мактаб-интернатининг пионер ва ўқувчилари меҳмонларга гулдасталар тақдим этишади.

СССР Ёзувчилар союзининг секретари, атоқли шоир, Ленин мукофоти лауреати Н. Грибачев бошчилигидаги рус адабиёти ва санъати вакиллари: С. Бабаевский, С. Баруздин, Р. Казакова, С. Васильев, Г. Шебалин, Э. Колмановский, Д. Покрасс, Ю. Милютин, А. Ларионова, Н. Рибников, И. Скобцева, М. Бернес, М. Аникушин ва бошқа ўртоқлар президиумдан жой оладилар. Байрам тантанасини Тошкент қишлоқ область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ М. Абдураззоқов қисқача кириш нутқи билан очади. Азиз меҳмонларни «Ленинизм» колхозининг механик-ҳайдовчиси, комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи Озода Маматова, САИМЭ директори Одилов қизғин табриклайдилар.

Ҳамроқул ота минбарга кўтарилганда залда қарсаклар янграйди. У меҳмонларни колхозчилар номидан самимий табриклаб, улуғ рус маданиятининг йирик вакилларига колхоз ҳаёти, пахтакорларнинг бахтли турмуши ҳақида ҳикоя қилиб беради.

Россия Федерацияси Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари Сергей Баруздин минбарга кўтарилади. У ўзбек элида кўрсатилаётган меҳрибонлик, дўстона ва самимий меҳмондўстлик учун чуқур миннатдорчилик изҳор қилади, пахтакорларга ишда муваффақиятлар тилайди.

Залга йиғилганлар СССР халқ рассоми, Ленин мукофоти лауреати М. К. Аникушиннинг сўзларини мароқ билан тингладилар.

Байрам тантанасида сўзга чиққан РСФСР композиторлар союзининг секретари Л. А. Шебалин, таниқли киноартист Н. Рибниковлар ҳам пахтазор мардларига юрак сўзлари билан миннатдорчилик билдиришди.

Сўнгра жонажон ўлкамизда ўтказилаётган рус адабиёти ва санъати ўн кунлиги қатнашчилари ижросида концерт берилди. Концертда қўшиқчи шоир С. Васильев, композиторлардан Д. Покрасс, Ю. Милютин, Э. Колмановский, талантли киноартист ва қўшиқчи М. Бернес ва бошқалар қатнашди.

А. ЮСУПОВ,
З. ҚУРТНЕЗИРОВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 14809.
Индекс 64695.
Нашр. № 1710.